

GLASNIK

JANUAR 1990, ŠTEVILKA 1, LETO XXIV

IMP Glasnik izdaja Delavski svet sozda IMP – Industrijska montažna podjetja v 7.200 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Likoarjeva 6. telefon (061) 314-562. Glavni in odgovorni urednik je Janez Votek. Člani odbora za obveščanje IMP so: Bojan Germovšek, Mojca Ipavec, Dragica Janežič, Dušan Jovanovič, Nevenka Kavkler, Lijana Kokotec, Biserka Lazar, Marija Leskova, Anton Maček, Lidija Močilnikar, Izotk Munih (predsednik), Joži Pipp, Marija Servatz, Franc Šeruga, Štefan Šeruga, Primož Zupančič, Marjan Žnidaršič. Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

PODPIS POGODBE O NOVI ORGANIZIRANOSTI

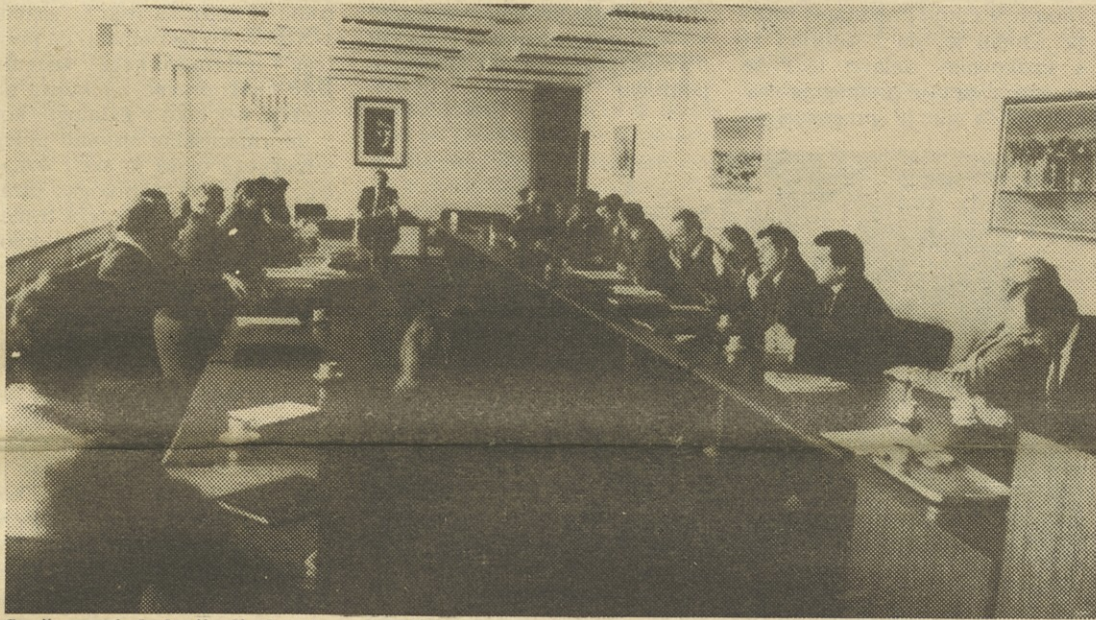
Inženiring, montaža, proizvodnja IMP r. o.

Na kolegiju direktorjev 19. decembra lanskega leta so bili usklajeni vsi akti o novi organiziranosti dosedanjega sozda IMP. Na tej seji so namreč obravnavali predlog samoupravnega sporazuma o prenehanju in preoblikovanju sozda IMP, predlog pogodbe o ustanovitvi sestavljene oblike Inženiring, montaža, proizvodnja IMP r. o., pogodbo o ustanovitvi finančne organizacije.

Odraž želja

Nova oblika organiziranosti je odraz večinskega mnenja delovnih organizacij, ki so po razpravi o novi organiziranosti na predhodni seji kolegija direktorjev posredovale svoje odgovore na zastavljen vprašalnik o novi organiziranosti. Novo obliko organiziranosti je podrobneje predstavil generalni direktor Boris Gazvoda. Povedal je, da je predlagana oblika nove organiziranosti odraz konsenza med vsemi delovnimi organizacijami sistema. Ob tem je poudaril, da je kljub vsemu prepričan, da je nova oblika, ki bi zagotavljala večjo učinkovitost. Po predlagani zasnovi sestavljene oblike, bodoča družbena podjetja vključno s tozdi skupnega pomena ustanavljajo sestavljena podjetja na osnovi trajnega združevanja že združenih sredstev. V novi obliki organizacije se bodo zlija v novo podjetje Inženiring, Marketing in delovna skupnost sozda. Ustanovni deleži, boljše rečeno vrednost združenih sredstev, ki jih podjetja v novi obliki trajno združujejo, je ugotovljena na osnovi knjigovodske vrednosti konec junija, leta se bodo revalorizirala po stanju 31. decembra lanskega leta. Novo ocenjene vrednosti pa bodo znane v dveh mesecih. Na osnovi združenih sredstev, zdaj že lahko zapišemo vložke, ki je kapitalski, bodo imele ustanoviteljice tudi ustrezno število glasov v skupščini.

Zapisali smo že, da ponujena zasnova ne onemogoča večjega deleža združevanja kapitala. Tako bosta inženiring in Marke-

Svečana seja kolegija direktorjev sozda IMP

službe. K temu je še dodal, da se ostale dejavnosti že organizirajo kot samostojna odvisna podjetja, kot je bilo predvideno v prvotnem konceptu.

Vzporedno s tem je še predlagal, da se glede na to, da se sistem reorganizira tik pred novim letom, da bi določili prehodno obdobje za notranjo reorganizacijo in prilagoditev novega podjetja novi organiziranosti, ko bo začelo poslovati za svoj račun – boljše rečeno preživljati samega sebe. Predlagal je štirimesečno prehodno obdobje.

Interna banka

O novi organiziranosti Interne banke je spregovoril njen direktor Vili Semolič. Poudaril je, da niso mogli voditi kakšnih intenzivnih priprav o novi organiziranosti banke, dokler ni bila razdelana nova organiziranost sistema. Glede na predlagano zasnovi nove organiziranosti so glede na zakonodajo dane Interne banke tri možnosti nove organiziranosti. Prav zaradi časovne stiske in glede na zakon pa je bilo nujno, da se banka do novega leta reorganizira v skladu z novo zakonodajo, kajti v na-

sprotnem primeru bi morala iti v stečaj. Če bi se banka organizirala po 48. členu zakona o podjetjih, ne bi smela opravljati finančnih poslov s področja varčevanja. Obstaja možnost organi-

Brez konca

Zatem so začeli direktorji z razpravo in z usklajevanjem. Zapisati je potrebno, da kljub uvodnemu strinjanju, da je po-

nujena oblika organizacije tista, ki so jo pravzaprav zahtevali, le ni šlo tako preprosto, kajti razprava je trajala celih osem ur. Na tem mestu bomo povzeli samo bistvene pripombe pri usklajevanju. Te pripombe so na nek način zahteve, ki so jih postavili kot pogoje za soglasje k novi obliki reorganiziranosti. Razprava se je ponovno začela sukatati okoli nerazrešenih problemov, kot na predhodni seji. V glavnem so bili izpostavljeni nerazrešeni problemi v zvezi z Irakom, s lastništvom tozdrov skupnega pomena in v zvezi z upravljanjem novega podjetja.

Po dolgotrajni razpravi so se le poenotili in sklenili, da se imenuje petčlanska komisija, ki bo pregledala poslovanje v Iraku do konca aprila. Sestavljali naj bi jo po en član iz Inženiringa, iz Montaže Maribor, Elektromonterja, iz Promonta ter Interne banke. Hkrati naj bi razčistili tudi problem Alžira. Skratka: razrešitev teh problemov je pogoj za izdajo soglasja k registraciji novega podjetja. Ta pogoj je vnešen tudi v samoupravni sporazum o prenehanju in oblikovanju sozda IMP.

Druga plat

K tem razpravam dodajmo še drugo plat medalje, to je zelo nekoristen odnos delovnih organizacij do delovne skupnosti in plačevanje uslug. Kot je povedal generalni direktor delovne organizacije dolgujejo delovni skupnosti 900.000 dinarjev. No, tu razprava ni bila ravno tako burna. Predlagali so pa, da se obveznosti izterjajo.

Hkrati so se strinjali, da poteka način financiranja po že ustaljeni praksi do konca aprila.

Svečan podpis

Po razpravah o vseh predlaganih dokumentih na delavskih

NAMESTO UVODA

Še o IMP GLASNIKU!

Nikoli do sedaj se mi še ni zgodilo, da bi kot novinar pisal o svojem delu. Kajti tovrstno početje se mi je zdelo neumestno. Predvsem zaradi tega, ker je to delo javno in je s tem dana vsakomur možnost, da ga skozi optiko svojega kritičnega očesa ocenjuje iz tedna v teden, ali pa iz meseca v mesec. Izhodišče delovanja so mi bili vedno etični kriteriji, zapisani v kodeksu. Toda, kaj moremo, prišel je čas, ko je tudi tovrstno pisanje nujno. Preprosto zaradi tega, ker se boste morali vsi, spoštovane bralke in bralci, odločiti, ali še potrebujete svoj medij obveščanja – časopis IMP Glasnik – ki z letošnjim letom vstopa v petindvajseto leto izhajanja, v svoja zrela leta torej.

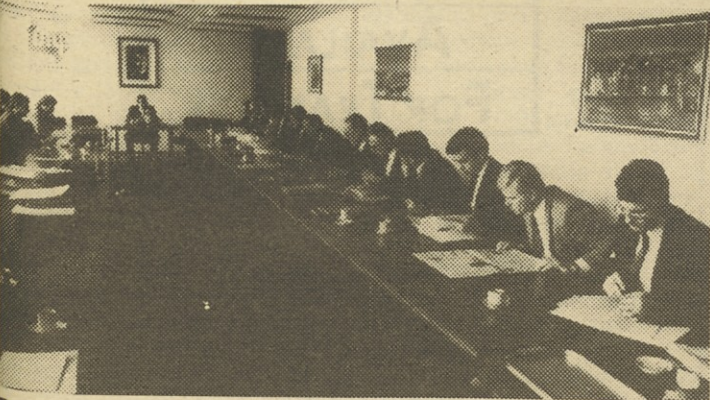
Upam, da je po začetniških težavah shodil in dosegel določeno raven posredovanja informacij. Neskromno si upam trditi, da je bil in bo, če se boste tako odločili vi, več kot zgolj informativni medij. Bil je takorekoč javnomnenjski medij, ki je ustvarjal kritično in objektivno javno mnenje v sistemu. In ravno zaradi teh odlik je verjetno tudi utrjeval vašo pripadnost temu sistemu. Kar pa seveda ni nepomembno, če se zavedamo, da je ravno človek tisti, pri katerem se vse začne in konča. In nenazadnje je Glasnik eden od pomembnih dejavnikov notranje komunikacije. Skratka upam, da je Glasnik le nekaj prispeval k dobremu imenu firme.

Res je sicer, da se je kolesje nove organiziranosti zavrtelo nekoliko drugače, kot je bilo predvideno in s tem odprlo vprašanje nadaljnje smiselnosti izhajanja Glasnika. Toda tudi na to dilemo je odgovor pri roki. Dejstvo je, da se z reformami razmere v našem prostoru spreminjajo in s tem tudi demokratizirajo. In ravno ti odnosi zahtevajo intenziven odnos z javnostjo. Ravno demokratizacija in če hočete tudi liberalizacija odnosov, bo potegnili za sabo vrsto konfliktov, ki bodo še kako zahtevali odprt informacijski prostor. Ne glede na vse spremembe je tudi jasno, da delavci in vodstva ne bomo mogli delovati na vseh različnih tirih, ampak bo v teh hudih časih še kako potrebno posredovati odločitve, cilje vodstev delavcem. Skratka argumentov o tem, da Glasnik preživi tudi svojo zrelo dobo, je dovolj.

Edini argument, da je neprofitna dejavnost, je premalo, da bi se nespametno odločili za njegovo ukinitve. Upam vsaj tako. Upam tudi, da večina vas ni orientirana samo k proftu na kratek rok, ampak razmišljate tudi naprej in če razmišljate tako, potem upam, da Glasnik ne bo propadel. Nenazadnje je tudi res, da bi bila odločitev o njegovi ukinitvi izredno kratkovidna, kot so bile podobne odločitve v nekaterih organizacijah oziroma sistemih, vendar so se hitro zavedli njegove vloge in ga ponovno vzpostavili.

In za konec se bom še povrnil k normativnemu. Res je, da nova zakonodaja misli na zakon o podjetjih ne namenja velike pozornosti obveščanju. Je pa tudi res, da so zahteve po informiranosti delavcev radikalno zastavljene v t. i. osnutku okvirne kolektivne pogodbe. Naj zaključim z parafraziranjem enega od največjih zagovornikov delavskih pravic pri nas, zdaj že pokojnega sociologa Vladimira Arzenška, ko je prezirljivo zavrnil politika, ki je pleteničil, kakšen ogromen napredek da je bil dosežen s tem, ko delavec za udeležbo v štrajku ne more biti kazensko odgovoren, z besedami: »Jaz govorim o pravici do štrajka, vi pa o kaznovanju delavcev. To je ogromna razlika.« Tudi jaz sem imel s tem zapisom namen opozoriti na pravico do obveščenosti in ne o preživetju. Upam, da se boste tako odzvali tudi vi, spoštovane bralke in bralci.

J. Votek

Podpisovanje pogodbe

ting združila svoj celoten kapital. To pa ne zapira možnosti ostalim podjetjem, da povečajo svoj vložek od že združenega. Ob takšni obliki organiziranosti, ki je izrazito asociativna, je generalni direktor odprl vprašanje ohranitve nekatih skupnih funkcij, ki so bile do sedaj opravljene in dogovor o njihovem nadaljnjem delovanju. Okoli načina nadaljnega delovanja in vloge se odpira vprašanje informiranja, izobraževanja centra in planske

tor Vili Semolič. Poudaril je, da niso mogli voditi kakšnih intenzivnih priprav o novi organiziranosti banke, dokler ni bila razdelana nova organiziranost sistema. Glede na predlagano zasnovi nove organiziranosti so glede na zakonodajo dane Interne banke tri možnosti nove organiziranosti. Prav zaradi časovne stiske in glede na zakon pa je bilo nujno, da se banka do novega leta reorganizira v skladu z novo zakonodajo, kajti v na-

svetih delovnih organizacij in sprejetju sklepov o pristopu k novi organiziranosti so se direktorji ponovno zbrali v četrtek 28. decembra lanskega leta in podpisali vse tri dokumente. Če se povrni vse k prejšnji seji, je novemu dokumentu nasprotoval edinole Blisk. Toda na podpisu pogodbe se je pojavil in vse tri dokumente tudi podpisal. Prav

tako so podpisale dokumente oziroma pristopile v novo sestavljeno obliko IMP r. o. vse delovne organizacije oz. podjetja z izjemo PMI-ja in ptujskega Eka.

Za konec povejmo, da smo se tik pred zdajci le dotolkli do nove organiziranosti, kaj pa bo ta prinesla, bo pokazal čas.

J. Votek

Zahvala Zorka Cerkvenika

V skoraj petnajstletnem delu v IMP-ju se ob odhodu iz tega kolektiva vsem, ki so z mano delali in sodelovali doma in v tujini ter mi pomagali in zaupali najiskreneje zahvaljujem.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem tudi vsem direktorjem delovnih organizacij in tozdrov IMP-ja, ki so mi ob mojem odhodu izrekli topla beseda in mi dali vzpodbudo za moje nadaljnje delo.

Ker se ob poslovnih slovesnostih, ki mi jo je priredil kolektiv Montaže Koper, nisem mogel posloviti od vseh delavcev zlasti monterjev na domačem terenu in v tujini, jim prek Glasnika želim vse najboljše in veliko osebnih uspehov.

Vsem bralcem Glasnika želim srečno in uspešno 1990!

Zorko Cerkvenik

Priznanja sozda IMP

Za izjemno uspešno in prizadevno delo:

Promont	28. Polanec Anton
1. Bohte Miha	Blisk
Promont	29. Sinic Franc
2. Boštjančič Alojz	Blisk
Promont	30. Kolar Karel
3. Hauptman Zvone	Montaža Koper
Promont	31. Božič Fabijo
5. Mavretič Jože	Montaža Koper
Promont	32. Fikon Silvo
6. Resnik Marjan	Montaža Koper
Promont	33. Jursinovič Milan
7. Rupar Jože	Montaža Koper
Promont	34. Pucer Valter
8. Sitar Josip	Telekom
Promont	35. Tomšič Zorka
9. Žeželj Djuro	Telekom
Elektromonter	36. Živec Anica
10. Berčič Andrej	Telekom
Elektromonter	37. Karner Stane
11. Horvat Ludvik	Telekom
Elektromonter	38. Omerzu Mihael
12. Langus Branko	Klima Celje
Elektromonter	39. Špoljar Josip
13. Martinčič Andrej	Klima Celje
Elektromonter	40. Cimerman Branko
14. Ribič Brane	Klima Celje
Elektromonter	41. Kampuš Slavko
15. Valant Jože	Klima Celje
Klimat	42. Krušič Vinko
16. Zrim Ludvik	Montaža Maribor
Klimat	43. Frangež Edvard
17. Petrič Alojz	Montaža Maribor
DS IKO	44. Grozdanovič Slavica
18. Bernetič Boris	Montaža Maribor
Itak	45. Kržan Ivan
19. Prošič Ahmed	Montaža Maribor
Itak	46. Lešnik Franc
20. Landeka Nevenka	Montaža Maribor
Avtomatika	47. Meršnik Maks
24. Korenč Janez	Montaža Maribor
ISO	48. Pečko Rajko
25. Ribič Alojz	Montaža Maribor
ISO	49. Pinterič Ivan
26. Jurec Avgust	Montaža Maribor
ISO	50. Verovnik Marjan
27. Pliberšek Anton	TEN
EKO	51. Jamnikar Andreja
	TEN
	52. Prosenč Silvester
	TEN
	53. Jože Okoren
	TEN
	54. Hribar Franc
	DS PMI
	55. Zelenik Dragica

1. BOŽANOVIČ Elica – za dolgoletno uspešno delo
2. MIHOLIČ Ernest – za dolgoletno uspešno delo
3. AKTIV KRVOĐALCEV – za zelo uspešno delo
4. ZVER JOŽE – za zasluge za delo na športnem področju
5. ŽALIG Ignac – za dolgoletno družbeno politično delovanje
6. BUZETI Janez – za aktivno in požrtvovalno delo na področju planinstva.

Za posebne uspehe pri uvajanju sodobnih metod, organizacije in tehničnih dosežkov:

1. Hudar Darja Klimat
2. Firm Boris Montaža Maribor

Za posebne uspehe pri razvijanju tehnologije:

1. Vilhar Miroslav Klimat
2. Regovc Brane Avtomatika
3. Krašek Vinko Klima Celje
4. Dikaučič Jožef Montaža Maribor

Za uspešno delo na področju razvojne dejavnosti:

1. Jazbec Zdravko Telekom

Za posebne uspehe na kulturnem področju:

1. Poredoš Zvonka IKO – del. skupnost
2. Ženski pevski zbor IMP

Za posebne uspehe na področju vzgoje in izobraževanja iz varstva pri delu:

1. Rožencvet Dušan Klima Celje

Za posebne uspehe na področju športne dejavnosti in rekreacije:

1. Žagar Bojan Avtomatika
2. Zafred Andrej PMI – Inž. biroji
3. Lanjšček Janez Blisk

Za učinkovito uresničevanje sindikalnih nalog:

1. Kramberger Venčeslav EKO
2. Horvat Branko EKO

Za uspešno delo na področju SLO:

1. Božič Tamara Montaža Koper

PRIZNANJA

Slavnostna podelitev

Kot je že tradicija, so bila v začetku decembra lanskega leta podeljena priznanja delavcem sozda IMP. Podeljenih je bilo prek 70 priznanj.

Med slavlenci je bilo največ tistih, ki so prejeli priznanja za izjemno uspešno in prizadevno delo. Bilo jih je nekaj čez 60.

Za uvajanje sodobnih metod organizacije in tehničnih dosežkov sta prejela priznanja dva delavca, za uspehe pri razvijanju tehnologije pa je prejelo priznanja pet delavcev. Nadalje je bil za uspehe na področju razvojne dejavnosti priznanja deležen en delavec, za uspehe na kulturnem področju en delavec ter ženski pevski zbor IMP, za uspehe na področju vzgoje in izobraževanja ter varstva pri delu en delavec, za športno dejavnost so dobili priznanje trije delavci, za delo v sindikatu sta prejela priznanja dva delavca in za področje SLO en delavec.

Dobitnike priznanj sta na priložnostni svečanosti v jedilnici Promonta nagovorila predsednik delavskega sveta Vinko Kuder, ki je opozoril na prelomno obdobje IMP-ja. V mislih je imel seveda novo organiziranost. Ob tem pa je povedal, da kljub vsemu število priznanj dokazuje, da delavci, ne glede na organiziranost, le čutiljo pripadnost IMP-ju. Dodal je, da z dobrimi in strokovnimi delavci IMP še zmeraj uspešno premaguje vse težave. Za njim je spregovoril še

Priznanja sta podelila Vinko Kuder in Boris Gazvoda

generalni direktor Boris Gazvoda, ki je čestital vsem nagrajencem in poudaril, da kljub temu, da je bila predlagana zasnova reorganizacije, ki je nudila čvrstejšo povezavo IMP-ja, zavržena, s tem še ni konec IMP-ja. Poudaril je namreč, da bo IMP še naprej deloval kot sistem, čeprav nekoliko rahleje povezan.

Zatem sta Boris Gazvoda in Vinko Kuder podelila priznanja. Ob tej priložnosti je nastopil še ženski pevski zbor s krajšim kulturnim programom. Po podelitvi je bilo krajše družabno srečanje, v katerem so slavnostni kramljali o svojih problemih na delovnem področju.

Inženiring

Naslov: Technologies Available For Transfer

Naslov sem zastavil zavestno v tujem jeziku. S to jezikovno provokacijo namreč želim vzpodbuditi pozornost na katalog, ki je izšel že konec avgusta lanskega leta. Gre za katalog, ki ga je IMP izdal v sodelovanju s Centrom za mednarodno sodelovanje že konec avgusta lanskega leta. Katalog je izšel pred srečanjem vrha neuvrščenih in so ga v sodelovanju s Centrom tudi izkoristili, saj je bilo med udeležence razdeljenih dvajset katalogov, je pojasnil Franc Veselko iz IMP-ja, ki je vodil projekt.

Tehnologije

V katalogu je predstavljenih, oziroma obdelanih 53 tehnologij in sicer s področja kovinske predelovalne industrije, tehnologije voda, klimatizacije in ventilacije, črpalk, ventilov in toplotnih izmenjevalcev, kmetijske opreme, opreme za komunikacije in regulacije, kemije in predelave hrane. V drugi polovici leta so že izšle posebne mape za vlaganje posameznih listov, hkrati pa takšen način omogoča stalno dopolnjevanje kataloga z novimi tehnologijami in zanimivimi izdelki.

Na kratko povzemimo, kaj je pridobil IMP s tem katalogom. Vključil se je v enoten mednarodni informacijski sistem UNIDO. To pa pomeni, da prek tega informacijskega sistema IMP enakovredno konkurira na tržišču, ker tako v katalogu, kot v informacijskem sistemu poleg tehničnega opisa in skice označuje izdelek ali tehnologijo šifra, namesto imena in sedeža firme. Šifrantski sistem tako daje določeno prednost kakovosti, rokom in ceni ter izključuje možnost subjektivnega odnosa do določenega proizvajalca ali države. Poleg možnosti za izvoz se s sistemom povečujejo možnosti za kooperacije, pa tudi za tuja vlaganja. Kot nam je povedal Franc Veselko, je to tudi vse, kar je bilo narejenega. Resda, kot pravi, projekt s tem ni zaključen. Po vsej verjetnosti se bodo odločili za podpis pogodbe s Centrom za mednarodno sodelovanje, za podpis pogodbe o poslovnem tehničnem sodelovanju, kar bi pomenilo, da bo Center v okviru svojih promocijskih dejavnosti optimalno skrbel za plasiranje tehnologije.

Promocija

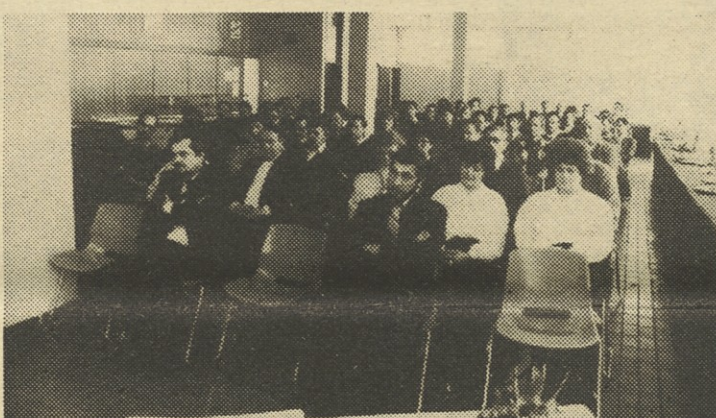
Franc Veselko meni, da je katalog nedvomno vrhunski dokument, ki daje določene možnosti preboja na tuje trge. Toda zdi se

mu, kot da IMP nima dovolj profiliranih ciljev za njegovo maksimalno uporabo. Nedvomno katalog po njegovi oceni odpiramo možnosti nastopa na posebnih specializiranih sejnih za plasiranje tehnologij. V Londonu namreč obstaja specializiran sejem za plasiranje tehnologij v dežele tretjega sveta.

No, če k temu dodamo še svoje pomisleke, se je z razmišljanjem Franca Veselka moč strinjati. Očitno je, da je IMP in ima še idealno možnost, da s tovrstnim dokumentom prebije medijsko sivino in skorajda popolno anonimnost v sredstvih javnega obveščanja. Pri tem seveda ne mislim na propagiranje v smislu ekonomske propagande, ampak predstavitev produktivnih tehnologij (najsi bomo na tiskovni konferenci ipd.). Reference ali tehnologije, o katerih bi bilo govora ter predstavitev, ki pomenijo enega od korakov v mednarodno delitev dela, bi bile vsekakor priložnost za predstavitev poslovne filozofije in ciljev IMP-ja. Skratka, to je možnost predstavitev poslovnega sistema z jasno profiliranimi cilji ne glede na notranje peripetije okoli reorganizacije, ki ve, kaj hoče, in ki je v koraku s časom.

Žal, dokler bomo gledali nedelovne aktivnosti in odnose do javnosti skozi opcijo stroška izplačila, če sem nekoliko zloben gre znižati strošek, ki je tolikšen kot če bomo vrnel kovanec v malho berača, sedimo bomo še zmeraj pojavljali kolektivni marginalci. Zdaj je, kar je upajmo le, da se bo odnos do javnosti v sistemu IMP spremenil, in da bomo končno enkrat premagali to svojo prekleto samozadostnost ob vzporednem zaklinjanju na trg in vključevanju v mednarodne tokove. Toda tudi tovrstni prijemi argumentirajo nekaj povsem drugega ova tistega, za kar se razglasimo.

J. Votek

Prejemniki priznanj

KOMENTAR

Ključ uspeha je v ljudeh

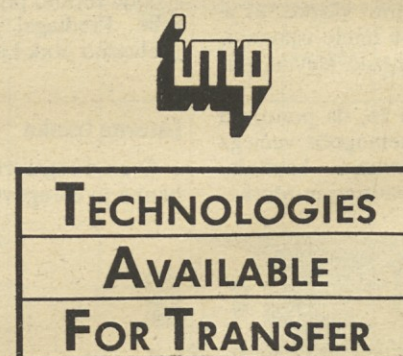
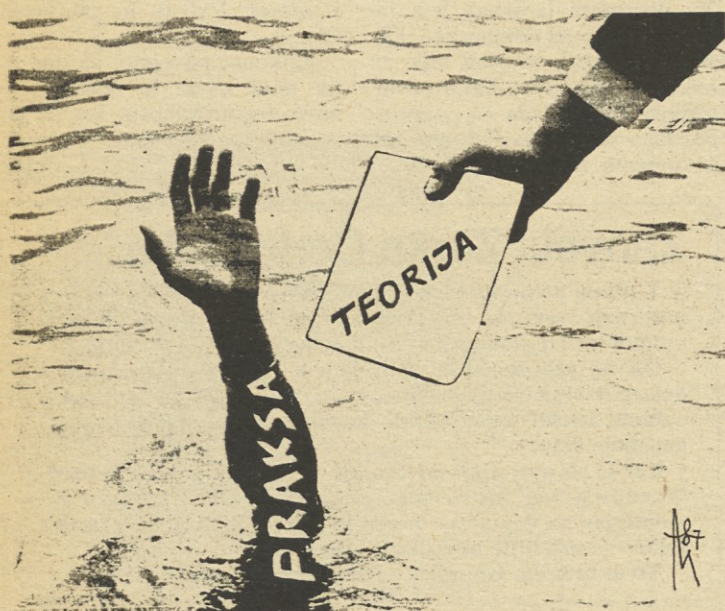
Med smotri in cilji reorganizacije SOZD IMP je posebej izpostavljena tudi MOTIVACIJA ZAPOSLENIH IN KADROVSKA POLITIKA (IMP Glasnik, oktober 1989, str. 3). Tu je navedeno, da se konkurenčna sposobnost IMP počasi zmanjšuje tudi zaradi podpovprečne stopnje produktivnosti in preorganiziranosti, in da prestrukturiranja IMP ne bo mogoče doseči le z organizacijskimi posegi, temveč je nujna motivacija zaposlenih. Sledi šest točk, ki omenjajo vzpostavitev kriterijev veje vertikalne mobilnosti, izpopolnjevanje vseh zaposlenih, povezovanje kadrov znotraj in zunaj sistema, togost trislopnjske organiziranosti, povečanje inovativnosti in vrednotenja ustvarjalnega dela in znanja, ter pridobivanja visoko strokovnega kadra, ki naj bi bilo permanentno.

Zdi se kot, da je avtor (avtorji) smotrov in ciljev reorganizacije izhajal tudi hotel preseči sedanje slabosti na kadrovskem področju. Kaže, da se zaveda kako reorganizacija sama za sebe ne bo dala rezultatov, če ne bo tudi vplivala na ljudi skozi dejanske konkretne spremembe in vplive s kvalitetejšim vodenjem in vzporedno tudi z ustrežnejšo kadrovsko politiko in organiziranostjo kadrovske službe. Kot vemo, je kadrovska služba v najširšem smislu namenjena zato, da skrbi za zaposlene ljudi v podjetju (kadre), tako kot so tehnična in druge strokovne službe odgovorne za tehnologijo dela, sredstva proizvodnje itd. Povsod v razvitem svetu in v nekaterih podjetjih pri nas pa posvečajo osnovno skrb človeka, kot najpomembnejšemu dejavniku produkcije. To skrb je v podjetju možno v praksi realizirati le z dobro kadrovsko službo, ki ni na stranskem tiru in v podrejenem položaju. Obravnavanje zaposlenih v neustreznih, nestrokovnih kadrovskih službah je neučinkovito in moteno z raznimi pritiski, improviziranimi, praktičističnimi in netrokovnimi posegi, ki se jim v tem primeru ni mogoče izogniti.

Kjer je kadrovska služba izrinjena na rob odločanja in podrejena drugim ciljem (npr. »gospodstvu tehnike« in ekonomizma), izgublja svoje bistvene poteze in postane sredstvo za doseganje drugih ciljev. Je bolj dopolnilo in izgovor za marsikaj, kar je celo v nasprotju z osnovnimi cilji in načeli kadrovske službe. Za predpisi in tehnologijo se potem ne vidi človeka, ki se ga le dodaja k strojem, da so ti bolj popolni. V tem primeru je kadrovska služba zreducirana na nivo servisa, ki je strojem v pomoč, da nemoteno funkcionirajo. V osnovi je podrejena tehnologiji in logiki mrtvih strojev, ki ni enaka logiki živih ljudi. Namesto, da bi bilo obratno, da bi bili stroji v rokah človeka podrejeni njegovim sposobnostim in znanju, ter sredstvo, da pride do izraza človeka: v usposobljenosti in motiviranosti.

Namen prispevka je opozoriti na nujnost ustrežnejšega odnosa do zaposlenih ljudi, ki naj bodo bolj upoštevanji (realno naj imajo ta občutek), naj soddločajo o svoji usodi, naj bodo najbolj pomembni. Tega osnovnega principa uspešnega podjetja ni mogoče uresničevati brez strokovne kadrovske dejavnosti. Upoštevanje teh, že velikokrat v praksi preverjenih dejstev bo prispevalo k premiku od povprečne produktivnosti k visoki motiviranosti, ki je (bila) na ravni ciljev in smotrov reorganizacije pravilno zastavljena.

Emil Smrekar

ISTP
INFORMATION SYSTEM FOR
TRANSFER OF TECHNOLOGY
AND PROJECTS

CENTRE FOR INTERNATIONAL
COOPERATION AND
DEVELOPMENT - CICO
61109 LJUBLJANA, YUGOSLAVIA
KARDELJEVA PLOŠČAD 1

Phones: + 3861 347 597, 343 672
Telex: 32139 JCSYU/CICD
Fax: + 3861 342 373 ASTRO/CICD

DELOVNA RAZMERJA

Kolektivne pogodbe

Nova zakonodaja je vnesla precej vznemirjenja predvsem med delavce. Prav tako sta zakon o podjetjih in o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja ustvarila evforijo ustanavljanja komisij in delovnih teles, ki naj bi po določilih teh zakonov pripravili izhodišča in usmeritve za oblikovanje kolektivnih pogodb. Toda tu kaže pritrđiti Marjanu Zupanu, ki je v Delavski enotnosti zapisal, da smo pred veliko praznino, kajti medtem ko so drugod po svetu te dokumente razvijali in dopolnjevali, smo pri nas, v naših samoupravnih razmerah razvijali predvsem samoupravne splošne akte. Kot pravi, pa je razlike med pogodbami in samoupravnimi splošnimi akti bistvena. Pogodba ima najmanj dve pogodbeni stranki in mora biti oblikovana tako, da jo stranki razumeta in da ne vsebuje dvoumnosti, ki bi jih lahko nasprotna stran izrabila sebi v prid. Samoupravni splošni akt pa so delavci sprejemali sami s seboj; ker ni bilo druge konkurenčne strani, se je v te akte marsikaj zapisalo. Predvsem zaradi boljšega razumevanja povzetka vsebine okvirnih kolektivnih pogodb ostanimo pri že omenjenem avtorju. Ta namreč pravi, da enotnega modela pogodb ni bilo in ga ne bo.

Kolektivne pogodbe so dinamične in se razlikujejo, odvisne od tega, koliko pravic imajo delavci in kako so te urejene z zakoni in akti. Različne pa so tudi po dejavnostih in panogah. Njihova vsebina je odvisna od tega, ali je šlo za sklenitev okvirne delovne pogodbe, ki bo uredila vse delovne odnose (podobna se pripravljala pri nas), ali za izboljšanje že sklenjenih pogodb, za ureditev ali izboljšanje mezd, ali drugih delovnih razmer. Kot pravi M. Zupan ima vsaka pogodba dva dela, in sicer normativnega in obligacijskega. Prvi del obsega splošne pogoje: določbe o dolžini delovnega časa, o nadurnem delu, praznikih, medznih odnosih, o načinu izplačevanja zasluřkov in odtegljajih, o naravnih dajatvah (stanovanje, hrana, potrošnja), o višini mezd in mezdni tarifi, o nadomestilu zasluřka, o nadomestilih zasluřka zaradi bolezni in drugih zadrřkov z dela, o odpustitvah o družinskih in drugih doloaidih, o zdravstvenem varstvu, higieni in varnosti ureditvi delovnih prostorov, o sprejemanju dela in odpušcanju delavcev ob pomanjkanju dela, o delavskih skupinah in razsodišču o delovnih sporih. Drugi del ureja medsebojne obveznosti, pravice in dolžnosti strank – podpisnic kolektivne pogodbe. Sklepajo pa se

za določen čas, lahko pa se podaljšujejo.

Zatem so še tu tarifne pogodbe, ki za razliko od kolektivnih določajo pravice na ožjem področju, na področju osebnih prejemkov. Te odločajo predvsem tarifne razrede, pogoje, ki jih morajo delavci izpolnjevati, da so lahko razporejeni v določen tarifni razred, kdo jih lahko razporeja v tarifne razrede, tarifne postavke tarifnih razredov dodatke in doklade, pravice do 13. in 14. plače in vrsto drugih določb, ki vplivajo na prejemke delavcev. Zupan nadalje pravi, da te pogodbe določajo delavcem le osnovne ali minimalne pravice in da je zmotno mnenje, da določajo delavcem plače.

Stvarna pravica mezd ali plač pa je odvisna od individualne pogodbe med delavcem in delodajalcem, v kateri je običajno klavzula, da delavec lahko govori o pravicah, ki mu pripadajo po pogodbah, nima pa pravice govoriti kakšno plačo dobiva za svoje delo.

Naša kolektivna pogodba

V Sindikalnem poročevalcu z dne 8. decembra, je izšla zasnova sistema in elementov za pripravo in sklenjanje kolektivnih pogodb v naši republiki. Pa si na kratko oglejmo vsebino tega dokumenta. Predlagatelj

– Zveza sindikatov Slovenije – je v uvod zapisal, da kolektivna pogodba vsebuje določbe o načinu in obsegu uveljavljanja pravic, ki so pomembne za delavce, organizacijo in delodajalca ter o načinu in postopku reševanja medsebojnih sporov. Kolektivna pogodba ureja tudi tiste pravice in obveznosti, za katere je predpisano, da jih uredi organizacija s splošnim aktom. Pogodba ureja pravice, obveznosti in odgovornosti zaposlenih delavcev družbenih, mešanih in zasebnih podjetjih, pri obrtnikih in drugih oblikah delovnega in poslovnega organiziranja. Pogodba določa oz. bo določala samo tisti del pravic in obveznosti delavcev, za katere je v zakonih določeno, da se podrobno urejajo s kolektivno pogodbo. Prav tako pogodba ne ureja tistih pravic, obveznosti in odgovornosti, za katere je po zakonu pristojen in odgovoren poslovodni organ.

Vrste pogodb

Podobno kot smo zapisali v uvodu v ta zapis, tudi sindikat predvideva podpisovanje več vrst pogodb. **Okvirna kolektivna pogodba**, imenovana tudi splošna ali generalna, naj bi bila sklenjena na ravni republike in naj bi dokončno ali okvirno uredila kvaliteto oziroma obseg pravic, obveznosti in odgovornosti delavcev. Vsebina te pogodbe bo odvisna od ureditve pravic obveznosti in odgovornosti delavcev v republiškem zakonu o delovnih razmerjih. Osnutek tega zakona je dan v javno razpravo.

Kolektivne pogodbe za posamezne dejavnosti (podobno tarifnim pogodbam) naj bi se sklepale za posamezne gospodarske in negospodarske dejavnosti na ravni republike in urejale vse tiste zadeve, ki jih je glede na naravo dejavnosti potrebno specifično urediti. Najpomembnejši del pogodbe za posamezne dejavnosti bo ureditev delitve osebnih dohodkov. Kot je zapisano, dejavnosti, za katere naj bi se sklepale, pogojno rečeno, tarifne pogodbe, sicer še niso definirane, vendar naj jih ne bi bilo več kot je sedaj samoupravnih sporazumov dejavnosti.

Kot pogodbe za posamezno podjetje, če smo dosledni uvodni terminologiji, so mišljene delovne pogodbe, ki naj bi se skle-

pale predvsem za posamezna podjetja oz. podjetja s specifično dejavnostjo. Prav tako ni predvideno podpisovanje pogodb za posamezne poklice, specifičnosti posameznih poklicev naj bi se urejale z aneksi h kolektivnim pogodbam matične dejavnosti.

Podpisniki kolektivnih pogodb naj bi bila sindikat oz. njegov republiški svet, za posamezne dejavnosti pa republiški odbori sindikatov dejavnosti Slovenije in Gospodarske zbornice, za posamezne dejavnosti pa ustrezna združenja.

Pogodbe bodo veljale za vse zaposlene delavce ne glede na to če so člani sindikata ali ne.

Za poslovodne organe ter člane poslovodnih odborov in delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi se prav tako uporabljajo odločbe pogodb razen določb o delitvi o osebnih dohodkih in če zakon drugače ne predpisuje. Za delavce pristojni organ oz. delojemalec hkrati z imenovanjem, najkasneje pa do sklenitve delovnega razmerja, določi nivo oz. obseg tistih pravic, ki jih lahko samostojno določi. Predvideno je, da naj bi ti delavci sklepali posebne pogodbe o delovnem razmerju. Prav tako se ob tem odpira tudi možnost, da pristojni organ podjetja lahko odloči, naj se določbe kolektivne pogodbe vse ali posamezne ne uporabljajo za posamezne druge delavce npr. strokovnjake v podjetju.

Okoli trajanja pogodb je predvideno, da naj bi bila okvirna pogodba podpisana za daljše časovno obdobje, ostale pa le za krajše.

Vsebina okvirne kolektivne pogodbe

Pogodba podrobno razčlenjuje delovna razmerja v šestih tematskih sklopih. Najprej so razdelani pogoji za sklenitev delovnega razmerja, kjer so navedeni pogoji za možnost konkuriranja za določeno delovno mesto, ki so splošno znani. Omenjeni so pogoji za sklenitev delovnega razmerja za določen čas, način sklenitve delovnega razmerja za delavca, ki je krajši od polnega delovnega časa. idr. Postavlja zahtevo po opredelitvi organa, ki odloči o potrebi po sklenitvi delovnega razmerja. Opredeletitev postopka za izbiro med kandidati, opredelitev poskusnega dela za delo na določenih delovnih mestih. Tako za dela na prvih treh stopnjah strokovne izobrazbe ni mogoče zahtevati poskusnega dela. Za četrto stopnjo je predviden mesec poskusnega dela, za peto stopnjo dva meseca, za šesto tri mesece in za sedmo ali osmo največ šest mesecev poskusnega dela.

Sledita odgovornost za delovne obveznosti in prenehanje delovnega razmerja. Na tem mestu kaže izpostaviti (ob sedanjih podjetniški evforiji) še konkurenčno klavzulo, ki pravi, da delavec, ki je pri svojem delu uporabljal podatke in dokumente, ki so poslovna tajnost, ne sme med trajanjem delovnega razmerja in določen dobo po prenehanju delovnega razmerja brez soglasja podjetja ustanavljati podjetja oz. obrti z enako ali podobno dejavnostjo, skleniti delovno razmerje, pogodbo o delu ali pogodbo o avtorskem delu pri podjetju ali delodajalcu, ki opravlja enako ali podobno dejavnost.

Preseřki delavcev

V tem poglavju je na prvem mestu, da delavec brez svoje krivde ne sme ostati brez dela, da mu ne more prenehati delovno razmerje. Zapisano je, da se enakovredno in enakopravno obravnavajo in določajo pravice, obveznosti in odgovornosti podjetij, delodajalcev in delavcev pri urejanju preseřkov delavcev ne glede na njihov izvor – ekonomski, tehnološki, strukturalni ali drugi. Pogoj za kolektivni odpust delavcev sta vnaprejšnja napoved kolektivnega odpusta (predlagano je najmanj pol leta) in sprejem socialnega plana oziroma reševanja preseřkov odpuščenih delavcev. Zatem so navedeni kriteriji za izbiro preseřkov delavcev in pogojev, ki jih ni mogoče določiti kot kriterije za preseřke. Hkrati je poslovodni organ dolžan zaposlene obveščati o vseh postopkih povezanih z nastankom in reševanjem preseřkov.

Socialni plan pa mora vsebovati najmanj: možnost predčasne upokojitve z dokupom delovne dobe, možnost odpravnine s katero si delavec sam ustvari pogoje za nadaljnjo zaposlitev, možnost prezaposlitve, možnost prekvalifikacije in možnost čakanja na delo ali prekvalifikacijo.

Osební dohodki

Določene so poklicne skupine in minimalna relativna razmerja med njimi, tudi glede na stopnjo izobrazbe. Razmerje med prvo stopnjo bolje rečeno ne kvalificiranim delavcem in osmo zahtevnostno stopnjo je 1 proti 3.20. Vendar so ta razmerja le podlaga za določitev razmerij v kolektivnih pogodbah za posamezne dejavnosti. Najnižji osebni dohodek je po okvirni pogodbi enak ceni dela, ta je lahko sicer višja od najnižjega osebnega dohodka, ne more pa biti nižja.

Uspešnost naj bi se ugotavljala na osnovi kakovostnih kriterijev

(ocenjevanja) in količinskih kriterijev (norme, akordi). V ta sklop še spadajo dodatki za pogoje dela, in o inovacijah in delitvi dobička. Pri inovacijah je zapisano, da je delavec upravičen do nadomestila, višina tega na domestila pa ne more biti nižja od desetih odstotkov vrednosti letne čiste gospodarske koristi. Delitev dobička na podlagi živega dela se določi s planom in ustreznim splošnim aktom. Pri neprofitnih dejavnostih, se udeležba živega dela delavcev v doseženem poslovnem rezultatu izraža kot enkratno ali večkratno izplačilo osebnega dohodka. (13. ali 14. plača).

Obveščanje delavcev

Poglavje, ki ga bom nekoliko bolj izpostavil, predvsem zaradi negotovosti okrog nadaljnje delovanja IMP-Glasnika, pa tudi zaradi tega, ker je v primerjavi z dogovorno zakonodajo bilo obveščanje v novem zakonu o podjetjih precej obrobno obdelano. Zato pa so v kolektivni pogodbi dokaj jasno profilirane nekatere zahteve. V prvi vrsti se postavlja zahteva, da mora poslovodni organ obveščati delavce o večletnih planih in letnih planih podjetja, pomembnejših poslovnih in razvojnih odločitvah, ki vplivajo na ekonomski in socialni položaj delavcev, doseženih medletnih in letnih poslovnih rezultatih, osnutkih splošnih aktov in sklepov, s katerimi so v skladu s kolektivno pogodbo urejena določena vprašanja o delovnih razmerjih.

(Samoupravljanje in soupravljanje je predvideno preko delavskih svetov. Posebej pomembno mesto pa dobiva sindikat kot neposredni partner posloводства, hkrati mu je zagotovljeno, da njegovega delovanja ni mogoče omejiti z odločitvami organov podjetja.

Skratka takšna so pravila igre za »pridobivanje« našega vsakdanjega kruha. Nekaj je gotovo, zapisano ni popolno, hkrati pa je potrebno računati še z pripravo tarifnih pogodb, ki bodo bolj neposredno razreševale delavčev položaj. Zato ne kaže spati spanja pravičnega, temveč dvigniti sindikalno delo z ravni pred in ponovoletnih fešt in začeti o problemih vsebinsko razpravljati in posredovati pripombe, ki se lahko odrazijo v temeljiti zaščiti delavca in doseganju realne vrednosti njegovega dela na t.i. trgu delovne sile. Ni namen tega zapisa moralizirati, temveč le opozoriti na to, kar prihaja. Upam, da bo dosegel svoj namen, čeprav je precej dolg.

J. Votek

SOVJETSKA ZVEZA

Druga faza Puščina pod streho

Čeprav so se monterji IMP-ja šele drugič pojavili v Sovjetski zvezi, lahko že zdaj trdimo, da gre za povsem specifično gradbišče, tako po pripravih na dela, kot tudi na samo izvedbo. Na nek način smo že vajeni, da posel poteka v nekem normalnem časovnem zaporedju. Temu je pritrđil tudi vodja izvedbe v Inženiringu, ki je nosilec posla, Janez Žontar. Znano je, da so naši monterji v letu 1987 montirali strojne in elektro instalacije v dveh objektih t. j. upravno poslopje in Laboratoriji za biorgansko kemijo, v letu 1989 pa so nadaljevali z deli na montaži na dveh objektih in to objekt za vzrejo in objekt za poizkuse na malih živalih.

Visoke tehnološke zahteve

»Nedvomno gre za tehnološko zelo zahtevne objekte, ki jih IMP do sedaj še ni delal.« nam je povedal Janez Žontar. Pa pojđimo po vrsti. Pogodbi za izvedbo obeh faz del sta bili podpisani ob koncu leta. Za drugo fazo so jo podpisali leta 1988. Zatem so začeli s pripravi in projektiranjem. Ruski strokovnjaki so pripravili idejne projekte s predvideno tehnologijo, medtem ko so bili glavni projekti izdelani v IMP-jevem projektivnem biroju. Kot nam je povedal vodja ponudbe Gregor Kenig so bile obe pogodbe sklenjene skupno z Metalko Inženiringom. Končni uporabnik objektov in Institut za biorgansko kemijo, ki je v sklopu Sovjetske Akademije znanosti, ker so izvajalci sledili predvidenem terminskemu planu to ni pomenilo zapletov pri plačilu, saj so vsa dela bila sproti poravnana, tako praktično ni odprtih terjatev do sovjetskega partnerja. Vzporedno s projektiranjem potekajo priprave in nabava potrebne opreme. Pri tem je vodja projekta omenil še eno od prednosti tega gradbišča, to je nabava opreme. Kot je povedal, je skorajda vsa oprema domača, v glavnem IMP-jeva, z izjemo specialne opreme, ki je pri nas ni moč dobiti in je uvožena.

Aprilski mraz

Mesec april pomeni na nek način začetek montažnih del, tudi tej drugi fazi je bilo tako. Ven-

dar so pogoji dela na začetku zelo težki in jih monterji niso vajeni. Na eni strani gradbišče ni tako organizirano kot v Iraku, po drugi strani pa so tu povsem drugačni vremenski pogoji. Eden od največjih problemov so zelo nizke temperature, ki se v januarju spustijo tudi do minus 39 stopinj in močan veter. Pogoji dela pa so še posebej oteženi, ker začetna dela potekajo na odprtem objektu. Težave so monterjem povzročale tudi nepravilno časno zaključena groba gradbena dela, ki jih izvajajo domačini sami, medtem ko gradbeno obrtniška dela izvaja Pioneer iz Novega mesta. Ne glede na vse to pa so bili vsem tem problemom kos in so dela pravočasno zaključili. Vodja izvedbe na gradbišču Franc Kumšec pripisuje ta uspeh v veliki meri visoki profesionalnosti obeh skupin in vodji montaže iz Elektromonterja tov. Krevlu in tov. Žnidarju iz mariborske Montaže.

Velikost obeh objektov je bila okoli osem tisoč kvadratnih metrov. Po oceni vodje projekta objekti zares niso veliki, vendar je še enkrat poudaril njihovo izredno zahtevnost. Kljub majhnosti pa je ravno zaradi zahtevnosti v objekte vgrajeno veliko cevovodov in kabelskih ter klimatskih razvodov. Vse tehnološke instalacije za pripravo vode in zraka so montirane iz nerjaveče pločevine zaradi možnosti pranja in popolne dezinfekcije. Prav tako so dezinficirane in fil-

trirane vse tehnološke odpadne vode iz laboratorijev. Zahtevna je tudi klimatizacija predvsem zaradi malih dovoljenih odstopanj od zahtevane temperature in vlage prostorov. Kajti ti poskusni prostori zahtevajo zelo stroge mikroklimatske pogoje.

Referenca

Janez Žontar je poudaril, da objekt za IMP ni pomemben samo zaradi posla, ampak je tudi glede na namembnost objekta zelo pomembna referenca. Zavedati se je namreč potrebno, da je Puščino glede na svojo dejavnost tudi mednarodno strokovno središče, kjer se srečujejo strokovnjaki z vseh sveta, ki si te objekte tudi ogledajo, kar pa ni nepomembno za IMP v poslovnem smislu, še posebej, ker so dela kakovostno izvedena.

Tretja faza

V tem času intenzivno potekajo priprave na podpis pogodbe za izvedbo tretje faze raziskovalnih objektov v Puščini. Resda so se roki nekoliko zavlekli v primerjavi s prejšnjimi dvema leti, pravi Gregor Kenig, vendar je prepričan, da bo prišlo do konca januarja do podpisa pogodbe in do začetka pripravljanih del. K temu pa je še dodal, da so uspešno zaključena dela v Puščini naletela na ugodne odzive v drugih delih Sovjetske zveze, zato je možno, da v kratkem pridobimo še kakšen objekt na tem trzišču.

J. Votek

PLAČE

Cilj: 7000 dinarjev

Takšen cilj si je v letu 1990 postavilo »GORENJE«. Takšne mezde že imajo v »PRIMEXU«. Kakšna pa je povprečna mezda v IMP-ju? Obtičali smo na polovici mezde, ki jo dobivajo v PRIMEXU. Kdaj bomo dosegli Gorenje – Primex? Imamo sploh možnosti?

Takšna vprašanja so v dneh, ko je minila praznična evforija, ko nam pogled obstane na novih cenah v trgovini in je žep ponovito prazen, vse bolj pogosta. Zakaj si naš management ne izpostavi in si postavi takšen pravi cilj, ki bo nedvomno motiviral, pregnal vse bolj očitno brezvoljnost.

Gorenje je postal concern: IS-KRA holdinška družba, mi v IMP-ju, ki se čisto pridušamo na image IMP-ja, pa smo končali na organiziranosti, kakršno ima IMOS, poznan, kot tip organizacije, ki jo pogovorno označimo z: direktor, tajnica in fikus.

Ali ste že slišali, da bi se monter hvalil, postavljaj, da je iz IMOSA?

Vse kaže, da IMP-jevci nočemo povprečne mezde v višini 7000 din. Morda pa imajo zagovorniki minimalne opcije organiziranosti IMP-ja, ki se je uresničila zadnje dneve pred koncem preteklega leta v rokavih skrite tiste prave adute.

Kako bomo sedaj, ko smo na slabšem, kot smo bili, preden se je začel procesija mnogih sestankov, kolegijev, sej, uveljavljati sodobno poslovno filozofijo, poslovno politiko, strategijo..., ki

dokazano vodijo k realizaciji pravih ciljev. In mezda v višini 7000 dinarjev je pravi cilj, pravi smoter posameznikov.

Vrnimo se Gorenju. Poznam precej ljudi v Gorenju, vem, kako diha ta številni kolektiv. Poznani mi je, da posamezno podjetje v Gorenju ne poriva smeti s svojega dvorišča na sosedovo dvorišče, saj želi, da bo tudi sosed imel urejeno dvorišče. Prepričan sem, da Gorenje svoje cilje ni stresel iz rokava, temveč so cilji realni in odprti s številnimi študijami, elaborati. Minil je pač čas slabe demagogije in skrivanja za rdečo zaveso.

Ne sme nam biti vseeno, kakšna poslovna filozofija bo zavladala v IMP-ju. Nedopustno je, da zavlada neaktivistična poslovna filozofija, kar bi pomenilo, da nas bo vodni tok odnesel kamorkoli.

Gorenje si tega ne dopušča. Njihova poslovna filozofija je trdno interaktivistična – Gorenje si samo kroji bodočnost.

Pri sedaj že zavrženem konceptu organiziranosti IMP-ja sem pogrešal celotno sliko mehanizma, ki bi omogočil optimalni razvoj podjetja in podjetij. Po mojem mnenju niso bili opredeljeni zelo pomembni dejav-

niki, ki bi omogočili preseči dosedajno jalovo koordinacijo dosedanjega sozda. Manjkali so torej mehanizmi, ki bi omogočili optimalno lokacijo kapitala, na nivoju krovnega podjetja, v prave programe in programe v prava podjetja.

Tu mislim zlasti na strateško planiranje, globalni marketing ter prodajni in nabavni marketing.

Od strateškega planiranja in globalnega marketinga je odvisno tudi to, koliko časa se bosta še na Trojanah pri Konjšku srečavala koprski in mariborski monter, popila kavo ter odšla vsak v svojo smer.

Tudi to, da lahko kar v štirih (4) IMP-jevih podjetjih kupiš regulacijske žaluzije, kaže našo podobo. Pri vsem tem pa takšno žaluzijo lahko kupiš za tretjino cene pri naših sosedih. In to sedaj celo za dinarje.

Prodajni in nabavni marketing v IMP-ju nista zaživila. Posamezniki že leta dokazujejo, rotijo, da nam je potreben kvaliteten industrijski marketing. Tudi omenjeni koncept locira omenjene marketinške aktivnosti zunaj krovnega podjetja. Trdim, da so v marketingu aktivnosti, posebno na področju raziskave trga, komuniciranje s trgom, ki morajo biti z vidika strokovnosti in stroškov združene za tista podjetja, ki imajo isti segment kupcev (npr. energetika).

Kdaj bomo dosegli tistih 7000 dinarjev in več? To je še vedno predvsem odvisno od nas samih.

JANEZ GRUBAR

VINKO KRAŠEK

Tehnologija je srce proizvodnje

Srečanje z Vinkom Kraškom, sicer tehnologom v celjski Klimi-Industrijski proizvodnji – ni bilo naključno. Vinko Krašek je dobil priznanje sozda IMP za posebne uspehe pri razvijanju tehnologije.

Ta devetindvajsetletni inženir, ki je zaposlen v Klimi že dobrih deset let, od časa, ko je maturiral na srednji tehnični šoli, me je po svoje presenetil. Priznati moram, da me je že na samem začetku najinega pogovora povsem razorožil z vprašanjem: »Ja, o čem pa naj bi se pogovarjala?« »Ja o vas vendarle in vašem delu,« sem mu odgovoril. Ob tem pa sem sam pri sebi mislil, zdaj smo pa tam, ali bom sploh lahko kaj izbezel iz tega redkobesednega mladega moža, ki že na prvi pogled daje občutek izredne resnosti in precejšnje zaprtosti, celo nezaupljivosti. No, priznati moram, da sem se vsaj v zadnjih dveh pomislekih zmotil. Ko sva se le – predvsem zaradi moje nespretnosti, ki je bolj posledica nepoznavanja njegovega delovnega področja, dokopala do tega, o čem bo tekla beseda, se je Vinko Krašek razgovoril. Najprej mi je dal nekaj skopih podatkov o sebi, potem pa se je vse vrtelo okoli njegovega dela. Sam pogovor in doživeto razporedjanje o delu tehnologa je dovolj zgoren dokaz, da Vinko Krašek ne prihaja zgolj v službo, ampak da jemlje svoje delo prekleto zares in se ga loteva visoko profesionalno.

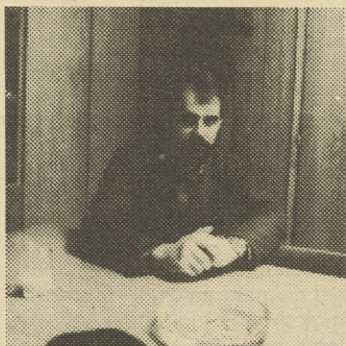
Rojen je leta 1960. Po osnovni šoli je nadaljeval šolanje na srednji tehnični šoli v Celju in se takoj po maturi, kot smo že zapisali, zaposlil v Klimi v tehnološkem oddelku, vendar se s pridobljenim znanjem ni zadovoljil, kar nam samo potrjuje tisto, kar smo zapisali zgoraj. Ob delu se je vpisal na Visoko tehnično šolo v Mariboru in študiral ob delu in študij tudi uspešno zaključil.

Delo tehnologa specifično

»Delovno mesto tehnologa v naši organizaciji ni specifično, ali klasično, kot je to recimo v organizacijah s serijsko proizvodnjo, kjer tehnolog spremlja izdelek in se ukvarja z enim samim izdelkom. Pri nas prevladuje kosovna proizvodnja, nekaj pa je tudi serijske proizvodnje, zato imamo tehnologi razdeljeno delo po področjih. V ponazoritev bom naštel nekaj teh izdelkov, ki so glede na naročila različni, kot na primer razne vrste žaluzij, industrijskih sesalcev, posamičnih ventilatorjev. Ob tem pa sem zadalžen še za novorazvite proizvode, ki pridejo iz prototipne izdelave v proizvodnjo. Od maloserijske proizvodnje pa naj omenim grelnike, elektrogrelnike, zidne ventilatorčke, prezračevalnike WC-jev in kanalske ventilatorje. Če sedaj preidem k samemu delu tehnologa, to delo obsega spremljanje izdelka od začetka do konca izdelave,« pronicljivo pripoveduje o svojem delu Vinko Krašek.

Po vsem povedanem bi lahko zapisali, da je tehnolog v bistvu srce v proizvodnji, od katerega je v veliki meri odvisna kakovost, funkcionalnost in tudi ekonomičnost izdelave nekega izdelka. »Nedvomno,« pravi Vinko Krašek in dodaja: »Je nujno potrebno spremljati vse faze izdelave nekega izdelka. Začenja se že pri operativni pripravi dela. Če se povrнем k načinu proizvodnje, ki je, kot sva že povedala, pretežno kosovna in odvisna od naročnikovih zahtev, potem je odgovornost toliko

večja. Na eni strani je nujno potrebno temeljito spremljanje konstrukcije, kajti le na ta način je možno učinkovito odpravljati morebitne konstrukcijske napake. Res je sicer, da ni moč govoriti o slabem ali nevstem delu konstruktorjev. Vendar

Vinko Krašek

dejstvo je, da med teoretičnimi rešitvami in prakso prihaja do nekaterih neskladij, ki jih je potrebno v proizvodnji ustrezno rešiti, da ne trpi funkcionalnost izdelka.

Glede na že povedano, je pomembna tudi sama izdelava. V tehnologiji pač moramo strmeti k temu, da se izdelek ne glede na zahteve naročnika približa našim interesnim standardom. Jasno, da to še enkrat poudarjam, da morajo biti zahteve naročnika zagotovljene. Približevanje internim standardom preprosto pomeni, da pri izdelavi določenega izdelka ali opreme uporabimo čim več standardnih elementov, kar bistveno poceni izdelavo in temu primerno zagotavlja ustrezen dobiček,« opisuje potek in bdenje tehnologa nad izdelkom Vinko Krašek.

Racionalnost

Ob racionalni proizvodnji se Vinko Krašku sicer zastavljajo nekatera vprašanja, vendar kot pravi, se je pri vseh dvomih pač potrebno odločiti za določeno pot. »Poglejte,« pravi, »pogosto se znajdemo pred dilemo, ali je upravičeno za neko fazo izdelati

novorojdo ali kakšno zahtevnejšo pripravo, za katero nam je že vnaprej jasno, da se ne bo amortizirala, izdelek pa nam bo bistveno podražila in prinesla pri konkretnem izdelku celo izgubo. Žal so danes časi takšni, da kupcu preprosto ni moč vkalkulirati tudi tovrstnih stroškov. Če se pa v takem primeru odločimo a ročno izdelavo pa nam na račun tega trpi kakovost izdelka. Zato je naš cilj, da se pri izdelku čimbolj približamo uporabi standardnih elementov.«

Pri tem razmišljanju sva se povrnila na začetek pogovora, ko sva nekako zaključila, da je tehnolog srce proizvodnje, in da je nujno njegovo sodelovanje z vsemi službami od začetka do konca proizvodnje. Ob tem se mi je takoj porodilo vprašanje povezave s komercialno ali če jo imenujem moderno marketinško službo. Vinko Krašek je temu pritrdil. Povedal je, da so se časi v teh desetih letih, odkar je v Klimi, bistveno spremenili. Preden se je dotaknil sodelovanja z ostalimi službami, je omenil marketinške funkcije. »Vsekakor moram poudariti, da je za racionalno, ali kot v zadnjem času pogosto poudarjamo profitno proizvodnjo, če hočemo, da bomo dejansko proizvajali z dobičkom, nujna pocenitev proizvodnje. Ena od poti je v zmanjševanju stroškov, to pa pomeni približevanje že prej omenjenim internim standardom. Da bomo lahko racionalno proizvajali in tudi konkurenčno, pa je vsekakor potrebna temeljita raziskava trga. Ta mora narekovati proizvodni cikel na daljši rok in na nek način povzroča manj stresov in improvizacij v sami proizvodnji.«

Priznanje

Vinko Krašek je dobil priznanje za uspehe pri razvijanju tehnologije, zato sem tudi o tem želel kaj zvedeti. No, o tem ni bil pripravljen kaj dosti govoriti. Dejal je, da bi morali o tem spregovoriti tisti, ki so ga predlagali za priznanje. No, kljub vsemu je priznal, da mu priznanje veliko pomeni. Ob tem se je razgovoril tudi o uvajanju prototipnih izdelkov v proizvodnjo. »Vsak nov izdelek terja od tehnologa veliko dela. Na eni strani so potrebne temeljite priprave in sodelovanje s konstruktorji in z razvijalci, po drugi strani pa je potrebno med izdelavo sproti reševati probleme, tako konstrukcijske ali tehnološke. Sama specifičnost proizvodnje nas sili, da so časi od razvitega prototipa do začetka proizvodnje zelo kratki, zato pa je nedvomno potrebno vložiti toliko več napora, da je izdelek dovolj kakovostno izdelan. Res pa je, da vse probleme odpravimo šele v drugi ali tretji seriji,« zaključuje svoje razmišljanje Vinko Krašek.

Ob tej njegovi zagnanosti in predanosti je tudi nekaj inovativne žilice. To sicer skromno priznava, v isti sapi pa dodaja, da do sedaj še ni prijavil nobene od rešitev, ker vse to delo enostavno smatra za delovno obveznost.

J. VOTEK

PROMONT

Racionalna raba energije dimnih plinov

Strateška usmeritev Promonta je poleg »klasične« dejavnosti tudi razvijanje sistemov za racionalno rabo energije. Pred dobrim mesecem dni so zaključili projektno nalogo izmenjevalca toplote za dimne pline za različne vrste kotlov in goriv in sicer: za zemeljski plin, olje in lesne odpadke. No projektna naloga ni zaključena le teoretično, ampak tudi praktično, saj so v prej omenjenem času opravili meritve na prvem postavljenem sistemu (ekonomajzerju, kot ga delovno imenujejo) v Lesonitu v Ilirski Bistrici.

Ohlajanje plinov

Izmenjevalec za dimne pline deluje na osnovi ohlajanja plinov s hladnejšimi mediji kot je voda ali kak drugi. V Promontu so po besedah vodje razvoja Andreja Komaca razvili prototip že pred štirimi leti in so ga vgradili v lastni kotlarni. Na osnovi stalnih meritev in spremljanja delovanja izmenjevalca so ugotovili, da se je poraba goriva zmanjšala za štiri odstotke. Že predlanskim so začeli s temeljitim raziskovanjem izmenjevalcev, vzporedno s tem pa tudi s ponujanjem sistema večjim porabnikom energije – predvsem lesarjem. Na razvoju sistema je intenzivno delal inž. Jako, ki v okviru akcije 2000 raziskovalcev pripravlja magistrsko nalogo s tega področja.

Lesna industrija

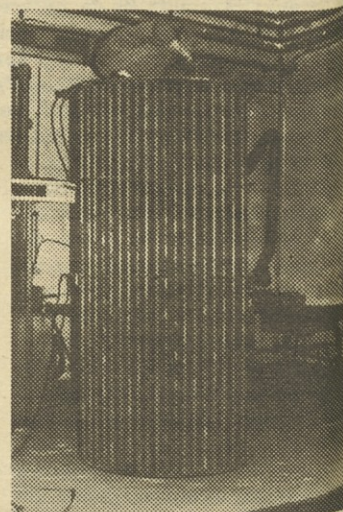
Kot nam je povedal Andrej Komac, je lesna industrija še posebej zanimiva. V tej panogi so namreč odpadke še do nedavnega obravnavali kot balast, ki so se ga poskušali na cenen način znebiti – predvsem s kurjenjem brez energetskih učinkov. Na osnovi temeljitih tržnih raziskav se je kot prvi uporabnik izmenjevalca pojavil Lesonit iz Ilirske Bistrice, ki je že prej iskal možnosti za varčevanje z energijo. To je bilo izhodišče za pripravo idejne študije za racionalno rabo

energije in vgraditev izmenjevalca za izkoriščanje dimnih plinov. V Promontu so na osnovi meritev in ekonomskih izračunov izdelali projekt in v začetku junija lanskega leta podpisali pogodbo za vgraditev sistema. Od podpisa pogodbe do dokončne izvedbe je minilo približno pol leta. V tem času so bile opravljene tudi vse meritve, ki so potrdile oziroma, ki zagotavljajo vlagatelj prihranek od osem do deset odstotkov primarne energije kar pomeni 360 ton letnega prihranka mazuta. Ta prihranek zagotavlja vlagatelj, da se mu bo naložba povrnila v enem letu.

Ekonomajzer

Andej Komac nam je povedal, da je sistem plod lastnega znanja, ki so ga razvili v sodelovanju s strojno fakulteto. Izmenjevalec je dimno cevni. Deluje pa tako, da voda oblija po zunanji strani dimne pline. Način delovanja sistema zahteva izdelavo le-tega iz kakovostnih materialov, ki so odporni na visoke temperature do 300 stopinj Celzija. Posebano pozornost so namenili nizko temperaturni koroziji, ki pogosto izbere materiala in obstojnost že obstoječih dimnovodnih sistemov. Kot smo že zapisali, sta poleg razvojnega oddelka sodelovala v projektu še Projekтивni biro Promonta, ki je pripravil termodinamične in trd-

nostne izračune ter Strojna fakulteta, ki je te izračune preverila. Vzporedno z izmenjevalcem so v razvojnem oddelku razvili in skonstruirali usmerjevalno loputo, ki so jo vgradili v času obnove v obstoječe dimnovodne kanale na objektu. Vzporedno s tem so v projektu predelane cevne povezave v kotlarni in avtomatizirano delovanje črpalk za kotlovsko vodo. K temu še do-

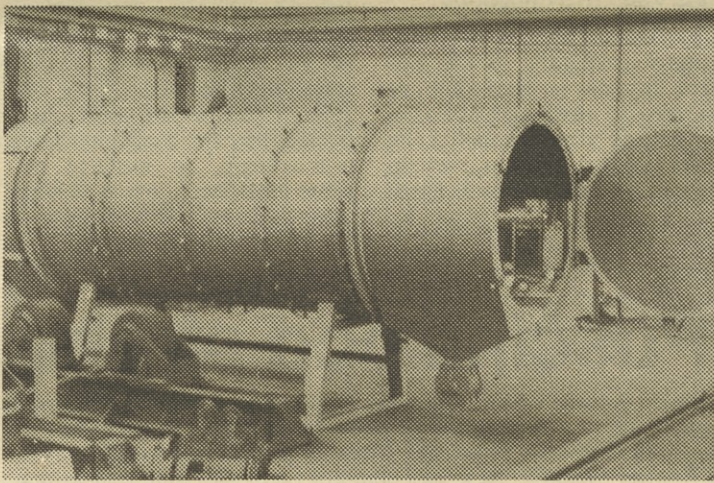
Izdelava izmenjevalca

dajmo, da mora biti sistem povsokratnem hladnem zagonu predgret na 200 stopinj, sicer prihaja zaradi podhlajenosti plinov do korozije. Zaustavimo se še ob nekaterih tehničnih podatkih. Moč izmenjevalca je med 550 in 600 kW, lahko pa je tudi večja in sicer med 600 in 80 kW. Pretok plinov je od 35 do 45 tisoč kubičnih metrov na uro, pretok vode pa 20 kubičnih metrov na uro. Vstopna temperatura vode je 55 stopinj Celzija, izstopna pa sto stopinj Celzija. Kot je razvidno iz podatkov, naprava služi za gretje hladnokotlovne vode za okoli 50 stopinj. Na ta način vlagatelj pridobi od 15 do 16 ton tople vode na uro.

Zaščita vlagatelja

Kot zanimivost navedimo še pogoje, pod katerimi je bila podpisana pogodba o izvedbi. Andrej Komac nam je povedal, da so za posel sicer dobili predplačilo, toda vlagatelj je zahteval, da predvideni parametri ne smejo odstopati za več kot pet odstotkov. V primeru večjih odstopanj bi vlagatelj namreč uveljavljal varščino v višini dvajset odstotkov vrednosti naložbe.

J. VOTEK

Notranjost izmenjevalca

KLIMA

Klimatizacija v Leku

Lendava je mesto, za katerega bi lahko rekli, da leži bogu za hrbtom. Seveda, če bi sodili po tem, kolikokrat se ga omenja. Toda kljub tej odmaknjenosti in veliki vlagateljski suši, ravno to mesto pridobiva na svoji veljavi. Je namreč eno redkih, kjer se na veliko gradi in posodablja. Odprtih je kar nekaj gradbišč, kjer so prisotna tudi IMP-jeva podjetja.

Lek

Tokrat smo obiskali gradbišče Leka v Lendavi. Lek je sicer znan po močni posejnosti svojih obratov po vsej Sloveniji v glavnem v manj razvitih okoljih. Svoje proizvodne prostore v Lendavi so postavili že pred

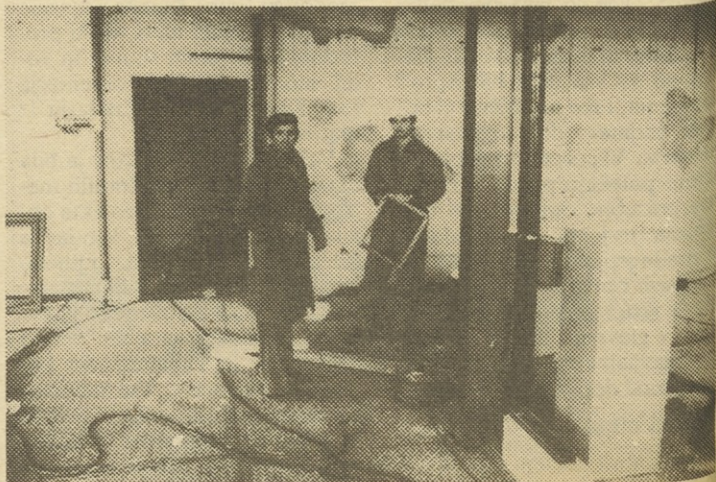
nekaj leti. Kot kaže se je naložba obnesla. V letošnjem letu so se odločili za razširitev zmogljivosti. Klimine monterje smo zmotili neke sredi del, tako nam je vsaj zatrdil vodilni monter Jože Bračko. Kot nam je povedal, delajo klimatizacijo v posebnem štiri etažnem stolpu, pred tem pa

so že montirali velike Klimine ventilatorje v osrednji proizvodni hali. Medtem, ko bodo v objektu, kjer smo jih zalotili, montirali manjše ventilatorje za odpraševanje.

Ceprav smo bili v času našega obiska že krepko v zimskem času, je bilo pravo pomladansko vreme. Toda, kot je povedal Jože Bračko, so imeli med montažo precej težav, saj so si morali v glavnem pomagati z improviziranimi odri, ker gradbinci še niso zaključili z deli.

Jože Bračko

Priprave

POSLOVNI ODBOR IB

V nekaterih podjetjih kritično

Osrednjo pozornost so člani poslovnega odbora Interne banke na seji 8. decembra lanskega leta namenili obravnavi finančnega položaja v najbolj kritičnih delovnih organizacijah. Glede na sklep prejšnje seje poslovnega odbora so na tej seji poslušali poročilo direktorja Panonije o razreševanju zadolženosti te delovne organizacije.

Nekatere podrobnosti in načrte okoli načina razreševanja likvidnostnih problemov v Panoniji smo že predstavili. Dodajmo le to, da je bila konverzija kratkoročne zadolžitve v dolgoročno pri Pomurski temeljni banki odložena z meseca novembra na december, ko naj bi banka dokončno sklepala o predlaganem načrtu. Emil Zelko je poudaril, da so pogoji poslovanja v Panoniji na kritični točki. To dokazuje že podatek, da ima to podjetje le še dobro četrtno lastnih obratnih sredstev, vse ostalo pa predstavljajo krediti. Na vprašanje, ali je konverzija kratkoročne zadolženosti v dolgoročno rešitev za Panonijo, je Emil Zelko povedal, da že sklenjeni dogovori o prodaji z največjimi

trgovskimi partnerji jamčijo, da bo prodaja tekla normalno. Na nek način jo potrjuje že lanskolletna realizacija, saj so v tem letu redno mesečno presegali plan prodaje in proizvodnje z izjemo v mesecu novembru. K temu je še dodal, da so uspeli pri največjih kupcih skrajšati plačilne roke, pri dobaviteljih pa dosegli pogoje dobave repromaterialov.

No, ravno v tistem času je spet izbila srbska blokada. Ta bi po oceni Emila Zelka imela lahko zelo neugodne posledice, saj skoraj četrtno izdelkov prodajo na vojvodinskem trgu, prav tako pa v Srbiji nabavijo 70 odstotkov materiala. Vendar, kot je dejal, če bi prišlo do resnih motenj, ki bodo predvidoma enostranske,

bodo morali pri srbskih kupcih zahtevati vezano trgovino – torej blago za blago. Kot smo zvedeli iz sredstev javnega obveščanja, Panonija ni doživela blokade in poslovne vezi normalno potekajo naprej.

Kot eno izmed rešitev so v Panoniji predvideli tudi t.i. ničelno proizvodnjo v mesecu januarju (to bi lahko imenovali »delni stečaj«), kar pomeni, da bi izpolnjevali le pogodbene obveznosti do partnerjev, medtem ko bi ostali del proizvodnje zaustavili in intenzivno razprodajali zaloge.

V velikih finančnih škripcih sta se znašla tudi Ten in Klima montaža. Prvi je imel blokirano žiro račun od 5. decembra lanskega leta skoraj 14 dni, medtem, ko so ga v KM blokirali za kratek čas že 24. novembra. Vse to pa kaže, da se likvidnostni položaj v IMP-ju poslabšuje.

jv

Program vrat

Eden od Tiovih proizvodnih programov je tudi program industrijskih hitropregibnih nihajnih vrat ter rolo vrat. Ta vrata, ki jih izdeluje naša idrijska delovna organizacija v kooperaciji z zahodnonemško firmo Efaflex iz Bruckberga, so zasnovana na podlagi zahtev po čim hitrejšem odpiranju in zapiranju raznovrstnih industrijskih odprtih, transportnih poti ter zahtev po čim manjših energetskih izgubah. Prednost hitropregibnih in rolo vrat je v tem, da se odprejo oziroma zaprejo v približno treh sekundah, kar bistveno prispeva k zmanjšanju zastojev na transportnih poteh in k zmanjšanju izgube energije zaradi odprtih vrat. Omenjeni program bo, kot pričakujejo v Tiu, v prihodnje čedalje bolj aktualen, kajti moderna podjetja bodo težila k čim večji avtomatiziranosti, hitrosti, predvsem pa k varčevanju s čedalje dražjo energijo. Vse to jim omogoča uporaba IMP-jevih efaflex avtomatskih vrat. Ta vrata prispevajo tudi k bistveno bolj-šemu delovnemu okolju (manjši preprih, stabilnejša temperatura in neposredno s tem manj bolniških odsotnosti delavcev).

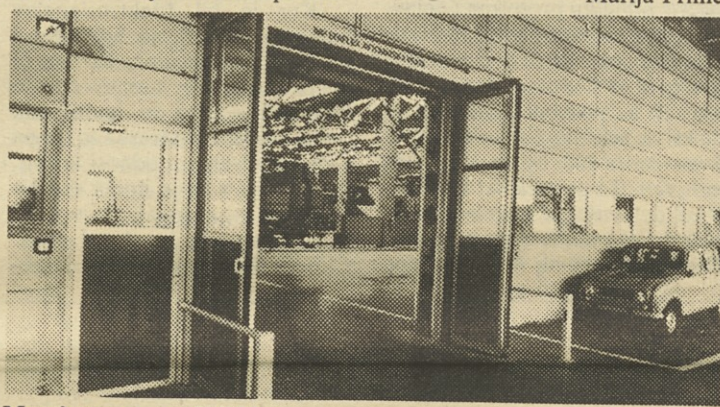
K njihovi predporabi bodo veliko prispevali tudi varstveniki okolja. Iz modelnih izračunov in na podlagi izkušenj z že vgrajenimi vrati IMP efaflex sistema, ki se odpirajo oziroma zapirajo v približno treh sekundah, je bilo ugotovljeno, da se – čeprav so približno dvakrat dražja od navadnih vrat, pri katerih je čas odpiranja oziroma zapiranja med 15 in 20 sekund, izplačajo že v manj kot dveh kurilnih sezonah.

Hitropregibna vrata so bila v minulih letih predstavljena na zagrebškem sejmu Interklima, rolo vrata – kot najnovejši Tiov proizvod – pa na lanskem sejmu v Zagrebu.

V Tiu izdelujejo vrata po naročilu za vsakega kupca posebej glede na dimenzijo odprtine in po drugih specifičnih zahtevah kupca po dodatni opremi. K dodatni opremi spadajo lahko raznovrstni impulzni dajalci, varnostni elementi, zaklepanje, deljeno odpiranje, vetrolovi in polnila. Materiali, iz katerih izdelujejo ta vrata, so uvoženi in domači, kar je pač odvisno od cen na tržišču. Nekateri materiali pa morajo biti zaradi specifične kvalitete uvoženi (PVC folija, nekateri elementi pnevmatike, motor z reduktorjem za vrata na elektromotorni pogon). Vrata so lahko na ročni, elektropnevmatski ali pa na elektromotorni pogon.

Tio je za ta vrata podpisal operacijsko pogodbo s firmo Efaflex leta 1983. Menjava med partnerjema se iz leta v leto povečuje. V pravkar iztečenem letu je znašala menjava približno 500.000 nemških mark, za letošna pa računajo na 25-odstotno povečanje. V tem letu nameravajo osvojiti nove izdelke višjega reda, kar bo prispevalo k navedenemu 25-odstotnemu povečanju menjave. V minulem letu so na domačem tržišču prodali okoli 200 vrat vseh omenjenih tipov. Glede na stanje, ki vlada na jugoslovanskem tržišču, imajo za letošni načrt prodati približno enako število vrat.

Po pogodbi s firmo Efaflex je za ta vrata odprto tržišče vzhodne Evrope in Italije. Trenutno pa to naše idrijsko podjetje raziskuje možnost plasiranja proizvodov na vzhodno tržišče. Glede na potencial jugoslovanskega tržišča pa so v Tiu ugotovili, da imajo za obstoječo kupno moč prevelike tovarniške zmogljivosti za proizvodnjo teh vrat. »Če se hočemo obdržati v razburkanih pogojih tržnega sistema,« je dejal Tiov vodja programa vrat Robert Lapajne, »moramo zmanjšati zmogljivosti (tudi število zaposlenih) skoraj za 40 odstotkov. Za delavce s tega programa bomo poskušali zagotoviti neko nadomestno proizvodnjo oziroma delovna mesta v drugih podjetjih. Nekatere delavce bomo razporedili na druge programe, nekaj se jih bo upokojilo, nekaj pa je tudi normalne fluktuacije. Vse to nameravamo storiti čimprej.« Tudi tehnološko, predvsem pa organizacijsko, pravi Robert Lapajne, še precej zaostajajo za razvitejšimi in morajo ta zaostanek čimprej zmanjšati. Proizvodnja na programu vrat zelo variira od obdobja do obdobja, zato je zelo težko uskladiti proizvodne zmogljivosti s povpraševanjem. Z bistvenim zmanjšanjem delavcev morajo v letošnjem letu vseeno doseči povečano proizvodnjo. Ukrepi za zagotovitev tega povečanja pa so: boljša organiziranost proizvodnega procesa, nekatere izboljšave v tehnologiji, predvsem pa ustreznejše nagrajevanje in stimuliranje najbolj produktivnih delavcev, kar pomeni, da se bo bistveno povečala razlika v osebnem dohodku med dobrim in slabim delavcem. Z drugimi besedami to pomeni, da bodo v proizvodnji uvedli princip tržnih načel.

Montirana vrata v IMV-ju

nja proizvodov na vzhodno tržišče. Glede na potencial jugoslovanskega tržišča pa so v Tiu ugotovili, da imajo za obstoječo kupno moč prevelike tovarniške zmogljivosti za proizvodnjo teh vrat. »Če se hočemo obdržati v razburkanih pogojih tržnega sistema,« je dejal Tiov vodja programa vrat Robert Lapajne, »moramo zmanjšati zmogljivosti (tudi število zaposlenih) skoraj za 40 odstotkov. Za delavce s tega programa bomo poskušali zagotoviti neko nadomestno proizvodnjo oziroma delovna mesta v drugih podjetjih. Nekatere delavce bomo razporedili na druge programe, nekaj se jih bo upokojilo, nekaj pa je tudi normalne fluktuacije. Vse to nameravamo storiti čimprej.« Tudi tehnološko, predvsem pa organizacijsko, pravi Robert Lapajne, še precej zaostajajo za razvitejšimi in morajo ta zaostanek čimprej zmanjšati. Proizvodnja na programu vrat zelo variira od obdobja do obdobja, zato je zelo težko uskladiti proizvodne zmogljivosti s povpraševanjem. Z bistvenim zmanjšanjem delavcev morajo v letošnjem letu vseeno doseči povečano proizvodnjo. Ukrepi za zagotovitev tega povečanja pa so: boljša organiziranost proizvodnega procesa, nekatere izboljšave v tehnologiji, predvsem pa ustreznejše nagrajevanje in stimuliranje najbolj produktivnih delavcev, kar pomeni, da se bo bistveno povečala razlika v osebnem dohodku med dobrim in slabim delavcem. Z drugimi besedami to pomeni, da bodo v proizvodnji uvedli princip tržnih načel.

Marija Primc

ELEKTROMONTER

UNZ v Kranju

Kranjska Postaja milice bo predvidoma konec letošnjega februarja dobila novo moderno stavbo z desetimi etažami. Kot so povedali na Republiškem sekretariatu za notranje zadeve v Ljubljani, jih je v novogradnjo prisilila nujna, ker je sedanje poslopje, v katerem dela Uprava za notranje zadeve Kranj, po funkcionalnosti najslabše in ima tudi neustrezne delovne prostore. V gradnjo so šli po programu, ki so ga sprejeli in finančno ovrednotili štirje soinvestorji: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Republiška skupnost za ceste, Republiški sekretariat za notranje zadeve ter Skupščina občine Kranj. V tem objektu bo nova Uprava UNZ Kranj, Postaja milice Kranj s splošnim delovnim področjem in Postaja prometne milice Kranj.

Postaja milice

Glavni izvajalec gradbenih del je SCT Ljubljana, naš Elektromonter pa je njegov proizvajalec, ki ima na tem gradbišču povprečno 15 monterjev. Od IMP-ja je na gradbišču tudi Dvigalo, ki bo vgradilo dvigalo.

Elektromonter, ki je začel z deli na tem kranjskem delo-

višču konec lanskega avgusta, bo opravil vsa elektro inštalacijska dela (jaki in šibki tok). To je specifičen objekt, so povedali naši monterji na gradbišču, kjer gre za policijske tajne, tako da monterji pri izvedbi telekomunikacijskih inštalacij ne zvedo, kakšna bo njihova funkcional-

nost. Delo monterjev pa je s tem, da so inštalacije skrivnost policije, le oteženo. Projekti so nepopolni in jih policija stalno spreminja in dograjuje. Tudi sicer je delo na tem objektu zahtevnejše kot na drugih gradbiščih. Obremenjujoče za izvajalce pa je tudi kratek rok izgradnje.

Vodja montaže iz Elektromonterja je Franc Mrkun, vodja gradbišča pa Janez Gaberšek. »Na gradbišču,« je potarnal Gaberšek, »se naši monterji srečujejo s kranjskim Gradbincem, s katerim nima IMP nobenih poslovnih odnosov v zvezi z deli na objektu. Izvajal naj bi vsa pomožna dela na objektu preko SCT-ja. Pri uskladitvi pomožnih gradbenih del prihaja do problemov, ker Gradbincu ni mogoče direktno naročiti dodatnih del na gradbišču, ampak se ta dela usklajujejo tedensko na sestankih gradbenega odbora in vseh proizvajalcev del na tem objektu. Tak način pa ovira tekoče izvajanje del.«

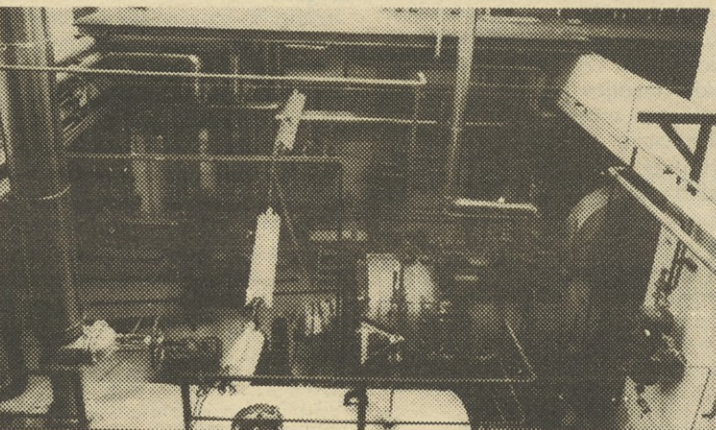
Peter Bitenc iz Domplana Kranj, ki je nadzorni za elektro inštalacije in že več let sodeluje z našimi monterji, je pohvalil delo naših monterjev. Pravi, da solidno delajo na gradbišču in tekoče opravljajo dela. Z delom naših monterjev pa so zadovoljni tudi na Republiškem sekretariatu za notranje zadeve v Ljubljani, ki so nam dali tudi nekaj podatkov za ta prispevek.

Marija Primc

Montaža Koper

Kotlarni v MIP-u

Bolj po naključju se je vsaj na prvi pogled znašla koprška Montaža v igri za izvedbo del v novi kotlarni MIP-a v Novi Gorici. Tako izgleda vsaj na prvi pogled. Pa si oglejmo, zakaj? Najprej povejmo, da so skorajda vsa inštalacijska dela pri naložbah v MIP-u v preteklosti potekala preko gradbenih organizacij. Približno tako je bilo tudi z naložbo v novo klavnico, kar dokazujejo že podpisane pogodbe in nabava določene opreme. Kotel in napajalni rezervoar sta bila že plačana in nabavljena prek dveh povsem različnih organizacij. Kot zanimivost zapišimo, da so se pri obdelavi najbolj vitalnega dela torej kotlarne pojavili kar trije projektanti.

Energetski objekt v MIP-u

Energetika mora biti zanesljiva

Ob vsem tem se je vlagatelj znašel pred velikim vprašanjem komu zaupati izvedbo del pri montaži nove kotlovnice, nam je povedal tov. Gnezda, vodja montaže v enoti v Novi Gorici. »Sama proizvodnja v MIP-u zahteva brezhibno delovanje energetskega sistema ves čas proizvodnega procesa. Minimalen izpad sistema že povzroča katastrofalne posledice v proizvodnji, kajti upoštevati je potrebno, da imajo opravka z mesom, katerega obdelava mora teči v skladu z zahtevanim tehnološkim postopkom. Upam reči, da so poleg ugodne cene in jamstva, da bomo v predvidenem roku zaključili z deli, vplivale na naš izbor tudi kakovostne reference,« nam je povedal Branko Gnezda. Pogodba je bila sklenjena direktno. Po podpisu pogodbe pa se je začel »križev pot«. Po podpisu pogodbe, ki je predvidevala zaključek del do konca septembra, so se v Montaži lotili temeljitega študija projektov. »Na osnovi projektov dokumentacije je bilo potrebno vso uskladiti, da bi lahko zagotovili zahteve vlagatelja. Na osnovi temeljitega študija dokumentacije sem zbral vse pripombe, ki smo jih z vlagateljem uskladili in na tej osnovi začeli z izvedbo. Sama izvedba ni pred-

stavljala problema, bistveno večji problem za nas so bili pogoji izvedbe,« je nadaljeval s svojim razmišljanjem Branko Gnezda.

Novo na starem

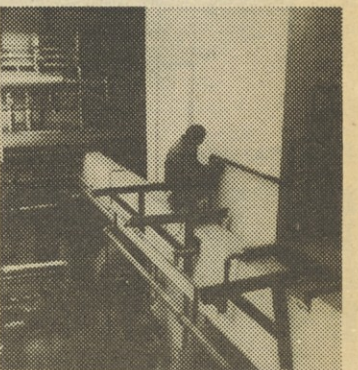
Z deli na novem energetskega objektu so začeli dokaj nenavadno. Obstojajo kotlarno so najprej obzidali in jo na ta način razširili. Zatem pa se je začelo rušenje starega zidovja in demontaža stare opreme. Vsa montažna dela so po besedah Branka Gnezde potekala postopno. To je bilo potrebno opraviti zaradi stalne proizvodnje. Prav zaradi izredne zahtevnosti in zahtev vlagatelja so največ pozornosti namenili temeljitim pripravam na vseh ravneh. Pripravljalna dela za prelopo in montažo novega sistema so potekala ponavadi med tednom. Ob sobotah in nedeljah pa so z okrepljenimi montažnimi skupinami opravili vsa ta dela. Tako da ni prihajalo do prekinitve proizvodnega procesa. Med tednom je delalo na pripravi od deset do petnajst monterjev, medtem ko je bilo med vikendi po dvajset in več monterjev. Branko Gnezda je posebej poudaril, da brez visoke zavesti in požrtvovalnosti monterjev tega prava gotovo ne bi bili sposobni izpeljati. Še posebej je pohvalil vodilnega monterja Jožeta

Čuka, ki je mimogrede na tem objektu preстал ognjeni krst vodilnega monterja in dokazal, da je kos tudi temu zahtevnemu delu. Omenil je še vodilna monterja Ivana Čebona in Bogdana Kodriča. Eden od večjih problemov, s katerim so se srečevali v času montaže, je bila tudi dostopnost do gradbišča. »S sobodno tehniko si nismo mogli kaj dosti pomagati,« je poudaril Branko Gnezda, »zato so prišli do izraza izkušnje iz preteklosti, ko smo probleme postavljanja opreme reševali predvsem z lastno iznajdljivostjo in s priročnimi sredstvi.«

Še delajo!

Dela, kljub predvidenemu roku – konec septembra, še niso povsem zaključena. Očitno je, da je vlagatelj ob podpisu pogodbe gledel na dejansko možnost in zahtevnost montaže preveč napelo rok. Zato je potem nekoliko popustil. Hkrati pa so nam v oddelku za investicije povedali vse najboljše o monterjih in o njihovem profesionalnem delu, saj, kot so zatrili, z IMP-jevci po uskladitvi dokumentacije in začetku del niso imeli nobenih problemov več. Še posebej pa so zadovoljni s tem, da so tisto, kar so obljubili tudi držali. Veliko pa jim pomeni tudi to, da ves čas poteka del ni trpela proizvodnja.

Dela resda še niso povsem zaključena, predvsem zaradi nedokončanih gradbenih del še niso opravili vseh izolacijskih del. Da pa so dela dobro izvedena, kažejo že opravljene delne

meritve. Na osnovi teh so ugotovili, da so tehnološke zahteve dosežene in sicer pri ogrevanju in sanitarni vodi, kot v kotlu in kemični pripravi vode. Skratka vsi vitalni deli v tem času že zanesljivo delujejo. Kot je dejal Branko Gnezda, so se povsem približali zahtevi po konstantni temperaturi 85 stopinj, ko pa bodo opravljena še prej navedena dela, ne bo nobenega problema več.

J. Votek

Predlog

Predlagam, da v Glasniku uvedete novo rubriko »IMP GO GLOBAL«. Rubrika naj bo redna ali občasna odvisno od prispevkov. V rubriko predlagam članke s podobno vsebino kot vam ga prilagam. (Torej začnimo! op. ur.)

»IMP GO Global« O govornikih internacionalni publiki

Vsak učinkovit poslovnež mora biti tudi govornik, zato mora vedeti, kaj bo govoril. Govor mora prilagoditi publiki, h kateri se obrača. Posebno pomembno je, kako bo govor začel. Američan ZDA ponavadi začne govor, da prebije led in pritegne pozornost publike s šalo. Japonci pa se v uvodu približajo publiki na skromen način. Na način izkaže spoštovanje do publike in se ji hkrati opraviči za svoje dejanje.

Problem pa nastane, ko se govorec sreča s publiko posebej v različnih kulturnih okoljih. Tako se je zgodilo, da je neki tujec na Japoncem imel govor. Začel je takole: »Če bi bil Američan, in bi bili vi ameriška publika, bi verjetno začel s šalo. Če bi bil Japonec in bi govoril japonski publiki, bi verjetno začel z »Oprostite mi skromnosti...« Glede na to, da nisem ne Američan in ne Japonec, se vam bom opravičil, ker vam za začetek ne bom povedal šale.«

Publika se je nasmejala in govornik je nanjo naredil zelo dober vtis.

F. Veselko

TEN

Ponoven stres

Kot kaže, smo se v Ten odpravili nekolikant preporno. Temu sta pritrčila tudi naša sogovornika predsednik sindikata Srečko Pečar in namestnik predsednika delavskega sveta Slavko Gruden. Pritrčila sta sicer, da so govorice o delni prekinitvi dela v kovinski delavnici resnične, in da so bile razmere okoli 18. decembra dejansko postavljene na nož. Vendar se je položaj v zadnjih desetih dnevih torej do 28. decembra, ko smo se mudili v Tenu, bistveno popravile, tako da je tudi razpoloženje med delavci bistveno boljše.

Po besedah naših sogovornikov se je položaj zaostрил po blokadi žiro računa in delavci niso dobili pravočasno izplačanih osebnih dohodkov. Sindikat ob tem problemu ni zaostroval položaja, nam je dejal Srečko Pečar, zahteval je edino informacijo, o tem, kaj je z izplačilom osebnih dohodkov. Kovinska delavnica pa je mimo vednosti sindikata zaustavila delo. Vodstvo je takrat obljubilo, da se bodo zadeve razrešile v enem tednu. Kot kaže, so se tega tudi držali. V tem času je bil po besedah sogovornikov pridobljen velik posel v Krškem, in je del predplačila prispeval k deblokadi računa in izplačilu osebnih dohodkov. Podpredsednik delavskega sveta nam je povedal, da je delavski svet tudi sklenil, da bodo dvignili vrednost točke za skoraj sto odstotkov in poravnali razliko za mesec november.

Oba sta ocenila, da je pridobljen posel verjetno idealna možnost za stabiliziranje položaja, priznala pa sta tudi, da so bili narejeni določeni premiki v času novega vodstva. Tako so začeli delati že za Italijo. Ob tem pa sta še poudarila, da bo potrebno predvsem sanirati oziroma urediti nekatere probleme v vodstvu – še posebej v komerciali, kjer so medsebojni odnosi na psu. Delavci si veliko obetajo od kadrovske spremembe v komerciali, kjer so izrekli nezaupnico direktorju te službe. Njegovo mesto pa naj bi zasedel mlad domač strokovnjak, ki je predložil svoj program aktivnosti.

No, da ne bi razpredali samo v eno smer, sem svoja sogovornika povprašal tudi o problemih v proizvodnji, namreč o tehnološki in delovni disciplini. Bila sta odkrita in priznala, da tudi tu ni vse tako, kot bi moralo biti, in da so morda celo prisotni tehnološki viški. Toda, kot sta zatrila, je o tem nemogoče govoriti, saj dokler tovarna ni polno zaposlena, si enostavno ni moč ustvariti realne slike in k temu približa, da so bile tudi ocene iz preteklosti po vsej verjetnosti nerealne, kajti vseh ukrepov za sanacijo okoli zaposlenosti tudi ni nikoli nihče do konca izpeljal. K temu pa sta dodala, da je sedanje »pogojno« sta ga imenovala) konjunktorno obdobje v Tenu idealna možnost, da se firma notranje konsolidira in postavi tudi organizacijsko na noge. Kot so povedali, pričakujejo tudi, da bo direktorju to tudi uspelo, kajti zaenkrat mu kljub vsem težavam še zmeraj zaupajo nenazadnje tudi zaradi tega, ker so bili narejeni določeni premiki. Ob tem pa sta poudarila, da bo glede na zaostreno zakonodajo v prihodnje potrebno hitro ukrepati, da jih ne bi odpihnila likvidacija.

J. Votek

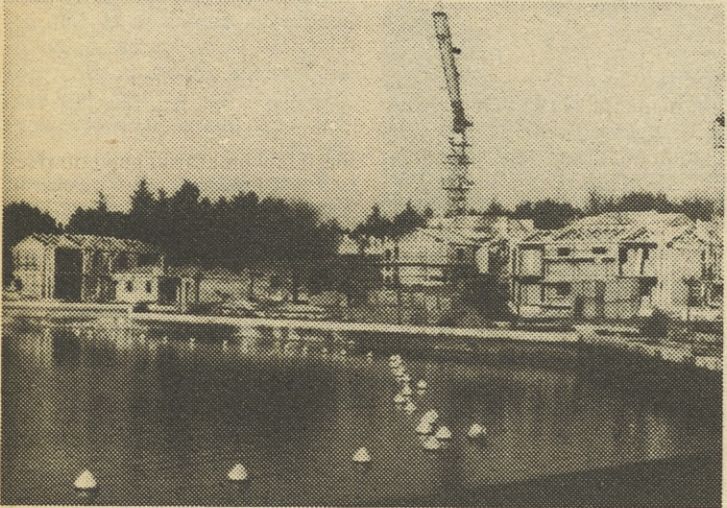
Glasnik je tudi vaš časopis! Sodelujte! Telefon uredništva: (061) 321-043

ELEKTROMONTER

Stela Maris Umag

Območje umaškega Stela Marisa je postalo prostrano gradbišče, kjer rastejo kot gobe po dežju bungalovi, recepcije, plažni objekti, restavracije. Dela so v polnem zamahu. IMP-jev Elektromonter, ki je SCT-jev podizvajalec na tem objektu, izvaja dela javne razsvetljave in celotnega kabselskega razvoda. Gradnja tega objekta bo, kot vedo povedati naši monterji na tem gradbišču, stala okoli 40 milijonov nemških mark. Investitor pa je Istra turist Umag. Glavni izvajalec vseh del je SCT Ljubljana. Od Elektromonterja je na tem objektu približno 30 monterjev, v konici pa, kot je dejal vodja montaže Franc Žnidarič, se bo to število še povečalo. Elektromonter je pritegnil k sodelovanju še monterje iz murskosoboškega Bliska. Tu bodo naši monterji od začetka novembra 1989 pa do konca marca 1990, ko je predviden zaključek vseh del, opravili naslednje: izvedli nizkonapetostne razvode, notranje inštalacije jaknega in šibkega toka po vseh objektih, vso javno razsvetljavo s pomožnimi objekti (tuši, sanitarije in akvagani). Monterji delajo cele dneve, pa tudi ob nedeljah in praznikih, celo božič jim je minil na gradbišču. Vodja gradbišča je Borut Kokolj, vodje montaže pa so Franc Žnidarič za bungalove, recepcije in javno razsvetljavo, Janez Lepoša za restavracije, Jože Kranjc pa za del bungalovov, restavracije in bazen s črpališčem.

Kaj pa problemi, ki jih ne tako majhnega objekta, kaj šele manjka pri gradnji vsakega, še na tako prostranem gradbišču?

Pogled na gradbišče

Problemi so s projekti, so povedali naši Elektromonterjevi, ki jih je izdelal Urbis 72 iz Pule. Le-ti so precej nejasni – zlasti to velja za nekatere pozicije. Detalji posameznih prostorov niso jasno razloženi (višine, stropi, odmiki, spremembe). Monterji se vsakodnevno srečujejo z enakimi problemi, s kakršnimi so se srečevali že pred 20 leti. Postavljeni so na teren z neurejeno prehrano na gradbišču. Menze in trgovine so precej oddaljene od gradbišča. Tako so vse dneve ob mrzli hrani, kar je zlasti težko prenesti pozimi. Sanitarije na gradbišču niso urejene. Monterji se na gradbišču umivajo z mrzlo vodo iz hidrantnega omrežja, ker ni tople vode. V začetku, ko so prišli na to delovišče, so imeli težave tudi glede prenočevanja. No, sedaj so ta problem rešili in tako sedaj stanujejo v depandansi hotela Adriatic.

Dobava namenskih materialov je dokaj šepava, za kar so vzrok minimalne zaloge, ki pri tako veliki in hitri montaži ne morejo tekoče pokrivati vseh potreb. Na primer 2000 metrov cevi je pravzaprav pri tako velikem gradbišču in takem številu monterjev prava melenkost – to se porabi en dan – so razložili monterji na tem umaškem gradbišču. Problemi so tudi z detajli opreme objektov – to je z namestitvijo opreme. Že vsa leta pa je »slager« naših monterjev – terencev drago preživljanje v turističnih krajih – so potožili.

Marija Primc

Naš portret

Franc Škerjanec

Franc Škerjanec, ki se je pred dvema mesecema upokojil, je bil celo vrsto let zvest IMP-ju. Kot visoko kvalificirani ključavničar je zadnjih nekaj let delal v Klimatovem razvoju, prej pa kot vodja tehnične kontrole v Klimatu. Ko smo ga povabili na pogovor za objavo v našem Glasniku, se temu ni upiral z vsemi »štirimi«, kot nekateri drugi, o katerih bi radi pisali, pa nikakor ne marajo priti v časopis.

V IMP je prišel leta 1961 – v takratni Elektrosignal kot ključavničar. Že po treh letih dela ga je ta naša nekdanja firma poslala v zahodno Nemčijo, kjer je ostal do leta 1983. Delal je pri Siemensu – najprej v Erlangenu, potem v Münchnu, pa spet v Erlangenu, nazadnje pa v najnovejši Siemensovi tovarni v Büchenbachu. Naši delavci so sprva stanovali v samskih domovih – tako je bilo poskrbljeno s strani firme. »V Nemčijo,« pravi, »sem zašel po naključju zaradi pomote pri dokumentih, ki jih je naša firma poslala Siemensu, v katerih je pisalo, da sem električar. Razporedili so me na mesto električarja, čeprav to nisem bil. Ker mi nobeni načrti – niti električni niti tehnični – nikoli niso delali preglavic, sem se tam brez težav vključil v dela in jih tudi uspešno opravljal. Dobivali smo najzahtevnejša dela, kot na primer olimpijski stolp, komando za dvigala in med drugim vrtečo se restavracijo v tem olimpijskem stolpu, pa tudi druga podobna dela, ki so bila naročena pri Siemensu po vsem svetu. Vsa leta sem bil pri enem mojstru in sicer v oddelku prototipne delavnice, kjer smo izdelovali naprave – izventilske in tudi izdelke za serijo, ki so šli potem v proizvodnjo. To so posebni namenski izdelki za železnico – za lokomotive – serija 103, oprema za podmornice. To so bila velika dela. V tej delavnici pa smo izdelovali tudi druge manjše naprave, ki so jih potem spravili kot prototipe

v proizvodnjo. Nekaj časa sem tam tudi prevajal najnujnejše materiale iz nemščine v slovenščino in obratno za tiste delavce, ki so prišli za nami v Nemčijo. Tudi za tolmača so me večkrat poklicali, ko so prišli novi delavci. S prenehanjem veljavnosti pogodb smo nekateri delavci odšli nazaj v združeno podjetje IMP, nekaj delavcev pa je ostalo tam in privatno podpisalo pogodbo s Siemensom. Po vrnitvi iz Nemčije sem bil razporejen v tehnično kontrolo, kjer sem delal še pred štirimi leti. Ko pa so se na Razvoju na Titovi 124 ustanovile nove delavnice, sem delal tam kot vodja delavnice do upokojitve (novembra lani).«

Kdaj je po vašem mnenju IMP gospodarsko najbolje cvetel?

»To je bilo po letu 1973 pa do 1980-to je v času, ko sem bil v Nemčiji, potem pa so te ugodne razmere rapidno pešale vse do danes.«

Kakšni so bili nekdanji odnosi v kolektivu IMP za razliko od danes, ko vemo, da odnosi niso taki, kot bi morali biti med ljudmi v socialistični družbi?

»Ker je bil Elektrosignalov kolektiv majhen, so bili odnosi med delavci solidni. Ko pa je firma zrastle in je naraslo število delavcev – le ti so imeli vsak svoje različne interese, so se pa začeli medsebojni odnosi krhati, pa tudi politika je imela čedalje večji vpliv na dogajanja v firmi – skratka, bila je »ta glavna«. Človek z »rdečo knjižico« je po-

menil v firmi »vse«. Ti ljudje so bili ponavadi največji bleferji in lenuhi, ki so bili tudi na vodilnih položajih. To se sedaj počasi normalizira in edino pravilno je, da se politika loči od dela.«

Vas je kdaj mikalo, da bi zamenjali firmo?

»Dokler je človek mlad, vedno razmišlja, da bi šel »na boljše«, potem pa z leti postane v firmi osnovno sredstvo in se tega zavedajo tudi nadrejeni, ki z delavcem tudi tako ravna.«

Dejavni ste bili tudi v samoupravnih organih. Ali ste imeli po vašem mnenju delegati dovolj vpliva na odločitve, ki so se sprejemale na sejah teh organov?

»Bil sem v delavskem svetu delovne organizacije Klimat, nazadnje pa celo v sozdovem delavskem svetu. V delavskem svetu delovne organizacije delegati nismo imeli vpliva na odločitve, ki so jih predlagali vodilni. Zato smo tudi po sedemkrat dvigovali roke, na koncu pa smo izglasovali tako, kot je bilo za vodilne prav. Veliko boljše je bilo v centralnem delavskem svetu – to je v sozdovem, kjer so bili ljudje bolj strokovno »pokrovani« in so znali prinesiti probleme v taki obliki, da jih človek lažje sprejme in se zato tudi lažje pravilno odloči.«

Kaj lahko še dodate k temu najinemu pogovoru?

»Parola, da je človek največje bogastvo, pri nas resnično ne drži, kar se vidi tedaj, ko se človek upokoji že pri odpravnini, ki je miloščina in prav tako je miloščina tudi pokojnina.«

Kakšne »konjčke« pa imate v svojem upokojskem planu?

»Vrt in sprehode v naravo, kamor grem zelo rad, vendar ne v visoke hribe, pač pa v letom primerne višine.«

Marija Primc

PROMONT

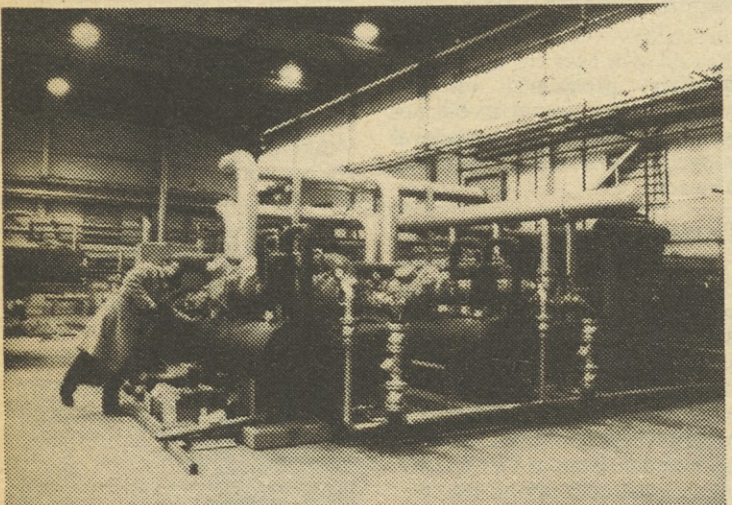
Zahtevna dela v kranjski Savi

Promontovi monterji so se sredi novembra v minulem letu vključili v inštalacijska dela v kranjski Savi, kjer naj bi vsa zaupana dela, ki jih je Promont pridobil na osnovi dosedanje kvalitete in zahtevanih rokov in na osnovi realne cene, ki jo je ponudil, opravili do sredine letošnjega januarja. K delom, ki jih izvajajo na različnih koncih Save, je Promont pritegnil kot kooperanta Klima montažo, za elektriko pa zasebnega kooperanta.

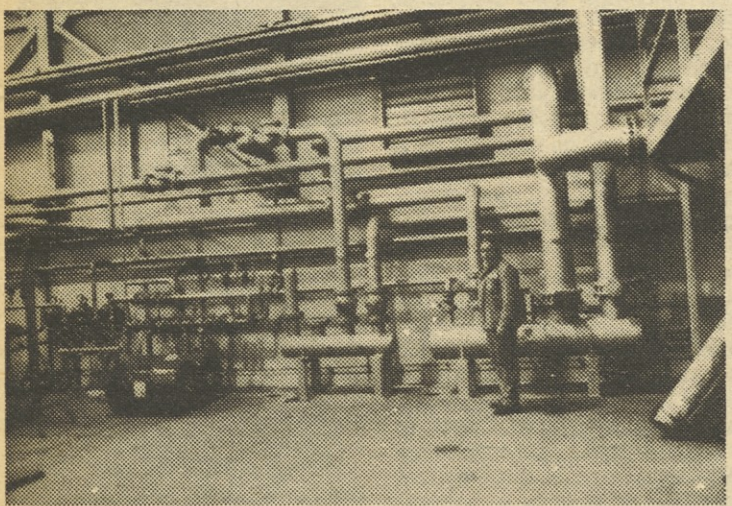
Kje v tej veliki firmi so prisotni naši monterji in kakšna dela bodo opravili?

V proizvodni hali GTI-to je v proizvodnji poliuretanskih elastomerov bodo izvedli vse inštalacije, ki so potrebne pri proizvodnji tega tehnološkega procesa – to so vročevalna postaja, dovod pare in povratek kondenzata, razvod komprimiranega zraka, razvod cevovoda vakuma, razvod hladilne vode, razvod dušika. Poleg teh del v GTI-ju pa bodo izvedli še razvod

komprimiranega zraka v proizvodni hali TAP, razvod energetskih medijev na liniji AIGLE (umetno usnje) v hali S, cevne inštalacije na liniji ROLLER HEAD, toplotno postajo TAP, ki je v glavnem zaključena, inštalacije za ogrevanje in hlajenje valjev za gumiranje platna, pa tudi manjša režijska dela, ki so med pogodbenimi deli in jih v glavnem opravljajo med prazniki in ob nedeljah. Vrednost vseh del, ki jih bodo opravili v tem času, je 650.000 dinarjev.

Energetski sistem

Cevovodi

Na gradbišču je povprečno 8 do 10 Promontovih monterjev, trije pa so iz Klima montaže. Vodja oddelka operative je Niko Belak, vodja montaže Franc Šorn, vodilni monter pa Jože Sluga.

Delo, ki ga izvajajo naši monterji na Savinem gradbišču, je zahtevno, ker mora biti zelo kvalitetno izvedeno, pa tudi zaradi kratkega roka izvedbe del. Ker Sava uvaja novo proizvodnjo, zahteva, da se ta dela čimprej opravijo. V času, ko Promontovi monterji izvajajo inštalacijska dela, proizvodnja nemoteno poteka, s čimer je oteženo delo monterjev, ker se morajo prilagajati proizvodnji in tako njihovo delo le ne more normalno in nemoteno potekati. Pri izvajanju del je še precej drugih problemov, predvsem pri izvedbi priklopov inštalacij, ki jih morajo opraviti v času, ko se v proizvodni neda – to je ob praznikih in ob nedeljah.

Monterji izvajajo vsa dela po projekti, ki jih je izdelala Sava. Le ti so sicer dobro izdelani, vendar pa so nepopolni, tako da izpadejo iz popisa del celi sklopi, ki jih je potrebno dodatno finančno ovrednotiti in zahtevati dodatno plačilo oziroma skleniti anekse k pogodbi ali pa novo pogodbo. Problemi so tudi glede nabave kritičnega materiala – to je nekaterih črpalk, armatur in ostale opreme. Najpogostejši problem so dobavni roki. Pogodba se izdela, potem pa dela niso v roku končana. Vsemu temu poleg objektivnih težav botruje tudi lastna neorganiziranost znotraj celega procesa od komercialne do izvedbe.

Opremo, kot so podest, raztezne posode, izmenjevalci toplote, so izdelali v Promontovi delavnici v času izvajanja del v Savi. Večidel opreme je domače, ki jo dobavi Promont, nekaj pa je uvožene, ki jo nabavi investitor sam.

Zaradi zelo kratkega roka za izvedbo del, morajo monterji delati večino sobot in nedelj in ob praznikih, ob delavnikih pa tudi v podaljšanem delovnem času. Prehrano imajo mrzlo, kar pomeni, da si kupujejo malico v trgovini, ker je hrana v Savini menzi za zunanje izvajalce del predraga.

Marija Primc

TEHNOMONT

Kvasarna v Podravki

Tehnomontovi strokovnjaki v tem času zaključujejo enega od tehnološko zahtevnejših projektov v Podravski kvasarni. Po besedah tov. Trampuša vgrajujejo v reaktorje za pridobivanje kvasa nov sistem za hlajenje kvasnega mleka.

Po besedah strokovnjakov iz Tehnomonta se pridobiva kvas v velikih posodah – imenovanih tudi reaktorji. V te posode se h kulturi kvasovk dodaja melasa in zrak. V posodah na ta način nastaja kvasno mleko, ki ga zatem filtrirajo in sušijo ter tako pridobijo kvas. V samem postopku se sprošča veliko toplotne energije, ki lahko ovira normalen razvoj rasti kvasovk. Znano je, da le-te dosegajo najboljšo rast pri določenem temperaturnem razponu. Zato so že do sedaj uporabljali v posodah hladilni sistem, ki je zagotavljal idealno temperaturo za razvoj kvasovk. Toda, kot so nam povedali v Tehnomontu, je bil ta sistem dokaj nezanesljiv. V posode so bile vgrajene t.i. cevi kače, skozi katere se je pretakala hladna voda in hladila celoten sistem. Te cevi so ob višjih pritiskih pogosto pokale, kar je onemogočalo kakovostno čiščenje kvasnega mleka. Sistem ni omogočal natančne regulacije, kar se je odražalo v precejšnjih izgubah energije.

Vse omenjene slabosti sistema so vodile Podravko k iskanju ustrežnejše rešitve. Tehnomont je ponudil ustrezno rešitev, za katero pravijo, da je prva pri nas. Nov sistem hlajenja zagotavlja večjo zanesljivost delovanja sistema. Namesto prej omenjenih cevi uporabljajo sedaj za hlajenje tlačne črpalke in hladilec. Takšen način omogoča zanesljivo regulacijo, oziroma nastavitve temperaturnega razpona, ki je najidealnejši za prirast kvasovk. K temu dodajmo, da se je rešitev že obnesla, saj prva posoda na tej osnovi že deluje. Z deli pa bodo nadaljevali še v ostalih posodah. Kot so nam povedali, je posel v Podravki tudi referenčno zanimiv, saj pri nas obratujejo štiri kvasarne, ki delujejo na prej omenjenem načinu. Posel je vreden okoli 490.000 dinarjev. Kot zanimivost povejmo še, da pri tem projektu Tehnomont sodeluje le s svojim znanjem, medtem ko montažo opreme opravlja Podravska vzdrževalna služba.

J. Votek

PANONIJA

»E« program

Teza o alternativnem programu ali razvoju v Panoniji pred nekaj meseci ni bila zapisana »na pamet«. Namreč konec lanskega leta so v Panoniji trasirali pot razvoju dejavnosti v letošnjem letu. Kot smo zvedeli iz neuradnih virov, je prav ekološki program razburil duhove, in je kar nekaj časa trajalo, da so tudi temu programu dali zeleno luč. Kot je znano, je razvoj ekološkega programa zastavljen projektno v sodelovanju s strokovnjaki iz Živnoredsko veterinarskega zavoda, iz Murske Sobote. Ne glede na notranje peripetije lahko zapišemo, da ima ta program nedvomno perspektivo glede na svetovne trende in vse večjo ekološko osveščenost pri nas. Vendar zahteva glede na zasnovo povsem drugačno trženje. Ne gre več za klasično prodajo izdelkov ali strojev, ampak zaokroženih sistemov, skratka je potreben inženirski pristop od svetovanja naprej.

O programu smo se pogovarjali z vršilec dolžnosti prodaje Viktorjem Vrečičem in s predlagateljem programa Pavlom Svendo. Kot pravita, program sam po sebi ne pomeni iskanja nekih novih izdelkov in vlaganj v temeljna raziskovanja, ampak gre preprosto za prilagajanje in zaokrožanje že obstoječih izdelkov v sisteme. Na eni strani naj bi prilagodili obstoječe stroje za uporabo na manjših kmetijah. Da ideja ni neumna, dokazujejo

podrhljači, ki so ga prilagodili za manjše traktorje in so začetno serijo uspešno prodali v Prekmurje. Če ostanemo še pri obdelavi zemlje, so v času našega obiska preizkusili nov rahljač, ki je kombinacija freze Pegolama in kombilame z delovno širino od 1,8 do 2,5 metra. Po besedah sogovornikov je prednost stroja v tem, da je možno osnovno ogrodje uporabiti za več namenov, kar pomeni možnost daljše

uporabe in večnamenske uporabe stroja. Poudarjata, da bi s to rešitvijo dosegli pri tej denarni suši pri kmetih bistveno boljši odziv in večje povpraševanje.

Program hlevske opreme prav tako ni povsem nov, saj so več ali manj opravili za vse, kar predlagajo, preizkuse pri kmetih. V tem času pa zaključujejo z opremljanjem enega od hlevov. Program obsega opremljanje krmilnic, opremo za bokse za živino, ki se vse bolj preusmerjajo nazaj k naravnim materialom. Del tega so tudi črpalke za mešanje gnojovke, črpalke za prečrpavanje in digestor. V ta sklop lahko prištejemo tudi program za spravilo in pripravo živinske krme, ki obsega siliranje trave in stiskanje le-te, zatem siliranje sira in koruznega zrna, kosmičenje žitaric in koruze, kar poveča izkoristek zrna za več kot tretjino ter odkos bele detelje in njeno sušenje ter siliranje.

Nadaljevali pa bodo tudi z ekološkim setvenim programom, ki je že preizkušen in podrobneje predstavljen, letos pa naj bi ga tudi predstavili trgu.

jv

Upokojenci

Tradicionalno srečanje upokojencev

Upokojenci vseh ljubljanskih IMP-jevih organizacij so se letos zbrali na tradicionalnem novoletnem srečanju na Gospodarskem razstavišču v petek, 15. decembra.

Zbranim so najprej zapele pevke ženskega pevskega zbora IMP. O gospodarjenju v letu 1988 in načrtih za prihodnost pa je spregovoril generalni direktor sozda Boris Gazvoda. Za dobro

voljo je poskrbel Tone Fornezzi-Tof z ekipo Moped-Showa.

Upokojence je najbolj zanimal predvsem tisti del govora generalnega direktorja, v katerem je govoril o nadaljnji usodi IMP, za

katero se večina živo zanima. Ni jim vseeno, kaj in kako se bo dogajalo s podjetjem in nenazadnje tudi kako bo z njihovim srečanjem. Številni so namreč menili, da srečanja že tokrat ne bo več, zaradi splošne krize in varčevanja. Bili so prijetno presenečeni, ko je prišlo vabilo, za koler dar in skromno darilce pa zelo

Omizje

Srečanje IMP-jevih upokojencev v minulec decembru, ki se ga je udeležilo 250 upokojencev, je bila spet priložnost, da se nekdanji delavci te firme spomnijo delovnih časov, da se pogovorijo o zdravju (na nekaterih je bilo videti, da se ne počutijo najbolje), in da si zaželejo vse najboljše v novem letu. Nekaterih ni bilo na srečanje in tako niso mogli slišati ubrano zapetih pesmi ženskega pevskega zbora IMP in govora generalnega direktorja sozda IMP, ki je spregovoril o delu, uspehih, pa tudi težavah IMP-ja. Zaslutili pa smo, da se je IMP začel prilagajati novim pogojem. Misliti bi morali na to, da so možne odce-

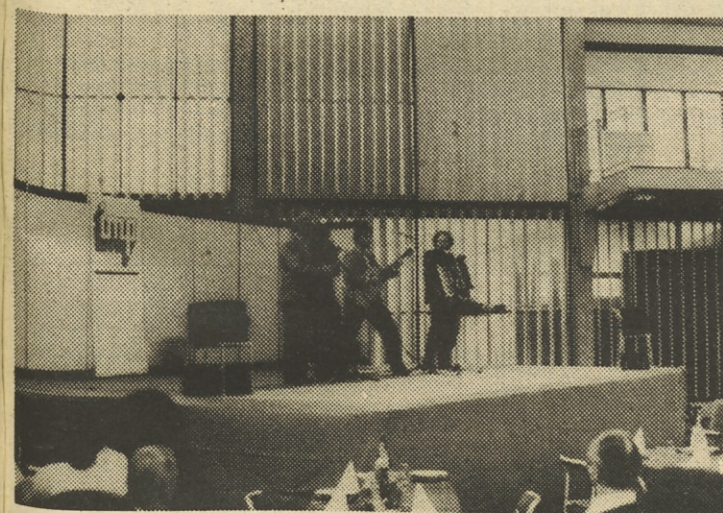
pitve rizikantne, saj solidar-
nost v stiskah odpade.

Upokojence je na tem srečanju razvedril kvartet Fornezzi s harmoniko in moped šovom. Mnogi upokojenci so se kar pomladili, ko so slišali laskanje o mladeniškem videzu. V 40 minutah so nas kar dobro razvedrili in nazabavali.

Na srečanju smo se spomnili tudi tistih, ki jih ni bilo med nami, zato smo želeli, da se prihodnje leto vsi srečamo, čeprav morda ne v tako brezhibni organizaciji, kot je bila doslej.

Pa zdravo, uspešno leto 1990 želijo upokojenci celotnemu kolektivu IMP!

Fran Vodnik

Moped show

LIVAR

Livar je družbeno podjetje

»Na podlagi ugotovljenega izida glasovanja na referendumu 17. novembra 1989, delavski sveti temeljnih organizacij in delavski svet delovne organizacije LIVAR ugotavljajo, da sta samoupravni sporazum o spremembah v organiziranju DO LIVAR kot tudi statut družbenega podjetja sprejeta, saj se je za prvi akt izrekla večina delavcev v posamezni temeljni organizaciji, za drugi akt, to je statut družbenega podjetja, pa večina delavcev delovne organizacije LIVAR.« Tako nekako sta se glasila ugotovitvena sklepa delavskih svetov temeljnih organizacij in delavskega sveta delovne organizacije LIVAR, sprejeta na sejah, ki so bile organizirane zadnje dni meseca novembra 1989.

V petek 17. novembra smo se namreč zaposleni v Livarju odločali o predlagani bodoči organizacijski obliki oziroma o preoblikovanju Livarja v družbeno podjetje.

Od 4. decembra 1989 dalje je tako LIVAR družbeno podjetje; njegovi sestavi ni več temeljnih organizacij; le-te so se preoblikovale v programe in sektorje.

To je šele prvi korak na poti k željenim ciljem, ki smo si jih zadali v Livarju. Mednje pa vsekakor sodijo večja proizvodnja, kadrovska in tržna fleksibilnost, kakovost izdelkov in približevanje k Evropi.

I. M.

Ali imamo čas za branje?

Krasni novi svet Aldousa Huxleya

Dve književni deli, ki jih označujemo z predznakom negativna utopija, sta bili osnova mnogim kasnejšim stvaritvam, predvsem iz vrsti znanstvene fantastike in to sta: Krasni novi svet Aldousa Huxleya in 1984 Georga Orwela.

Zakaj negativna utopija? Utopisti so vendar slikarji idealne družbe prihodnosti, ki naj bi bila zgled vsemu človeštvu. Utopist v bistvu slika svojo lastno podobo, kakršno si želi, da bi bila. Tudi čisti science fiction (SF) počne isto in ničesar drugega, četudi se njegovi junaki podijo po vesoljskih prostranstvih v super tehnično dovršenih strojih, vendarle vlečejo za seboj vse predsodke, moralne norme in prepovedi, pojme lepega, dobrega, slabega in grdega svoje dobe in družbenih razmer, v katerih živijo. In tako so nemočni, da bi storili kaj res velikega, popolnoma drugačnega; z železno verigo vklepani so omejeni v svojih popotovanjih duše. Bolj ko je literarna teorija sprejemala spoznanja tako tehničnih dosežkov, kot tudi ostalih znanstvenih in humanističnih ved in jih, kot tisti del človekove zavesti, ki se želi prigrébsti do bistva, dojela globlje, se je to spoznanje spremenilo v nočno moro. Prihodnost je zaznamovana ne samo s strahom; zaznamovana je z obupom. Iz obeh omenjenih del diha nemoč človeka, da bi lahko karkoli spremenil, saj »revolucija požira svoje otroke«; družba z vedno večjim tehnokratskim razvojem pobija individualizem. Le-ta je zaželen le toliko, kolikor izboljšuje delovanje sistema. »Je najpomembnejše sredstvo za ustalenost družbe.«

Huxleyev Krasni novi svet ni zgrajen na sistemu grobega družbenega terorja, ampak na prefinjenosti, orokavični manipulaciji, ki udari v temelj nežnosti – v novo, porajajočo se življenje, v odnos matere do otroka, ljubezen – telesno in duševno – moškega in ženske in s tem v odnos človeka do sveta in človeka do človeka nasploh. Tehnološki

brezosebni paradiz Krasnega novega sveta označi za nemoralno zaploditev in odraščanje novega bitja v telesu ženske, porod sam in ljubezen nasploh. Njegova logika – kako logično vendar – ne more vključevati nelogičnosti tega svojevrstnega človekovega stanja. Sama od sebe bi se – z ljubeznijo namreč – postavila na laž. Nasproti tej logiki stoji – kako grozljivo – druga, vendar prav tako absurda družba in Divjak John. Izvržek Krasnega novega sveta; zato, ker je rojen iz ženske, zavržen in vzgojen v Rezervatu, katerega moralnih norm ob prebiranju Shakespeara in vplivu svoje matere nikakor ni mogel sprejeti in hkrati tudi ni mogel predstavljati resnejše nevarnosti za popolno urejenost Krasnega novega sveta. Tako propade in edini izhod, ki mu ostane, je smrt. Utopistični svet v znamenju »T« (Thin Lizzy – Fordov model T masovnega avtomobila; kaj šele je potem »hrošč« Hitlerjevega »Tisočletnega Reicha«?) pa še naprej gladko teče po začrtanih tirnicah; dosežen je namreč ideal, ki ga je težko zamajati; enaki stroji, enake funkcije, enaki ljudje. Če pa se le pojavi drobcena posebnost, izhajajoča iz globlin človekove duševnosti, pa je tu SOMA, da jo izniči.

Veliki FORD se je vsekakor zavedal te možnosti, v njem sta namreč – izbrano zlobno – združeni dve osebnosti: Forda in Freuda. In Huxley je prefinjeno resnico z Marxovimi besedami: »Religija je opij ljudstva«, obrnil na glavo in tako dosegel popolnost: Opij – SOMA – je religija ljudstva.

»Opij se, zakadi se, zafiksaj se, in na vse boš pozabil! Če pa boš to počel v prepričanju, da je tvoje ravnanje sveto in edino pravilno, pa ti kmalu ne bo treba na ničesar več pozabiti!«

Kako zelo groba, celo robata, je slika sveta, ki ga pričara Orwelo 1984 nasproti Huxleyu! Oba avtorja sta imela mnogo naslednikov, ki so slikali temač-

nost, uporabljajoč iste načine in z istimi sredstvi. Roman Make room, make room, zadovoljivo ekraniziran v filmu Soy lent Green, združuje nekaj od obeh, vendar se bolj približa Orwelo 1984. Ženska – pri Huxleyu zgolj objekt spolnosti – v Soy lent Green Furniture, kos pohištva – v 1984 uniformirana brezobličnost, na katere drugačnost, ki naj bi bila včasih tudi fatalna, še pomisliti ne moreš. In Moški: Huxleyjev, če je drugačen, je telesno iznakažen in duševno neuravnovešen – v Soy lent Green čudovit, a nemočen – v 1984 shiran in prestrašen. Z Orwelo 1984 ga zbližuje vera v znanje, ki je zajeto v knjigah, dostopnih le redkim izbrancem, prepovedanih pa za množice, ki jih oklepa lakota in beda. A množice z rušilnim nabojem za obstoječi sistem obstajajo v obeh delih. V Krasnem novem svetu jih ni.

1984 je podoba sveta, ki je nastala v umetniški glavi ob trčenju s fašizmom in v spoznavanju stalinizma. Priznajmo pa si: čeprav obe temačni, v svoji urejenosti brezizhodni, ima Orwelo 1984 družbo možnost izhoda. Kajti ni ga sistema, ki bi z grobim nasiljem dalj časa obvladoval človeka. Tudi beda ne zatire iskro pod pepelom, ki vedno tli; ravno nasprotno – ob prvi priložnosti se razplamti v požar. Ob grozljivem dejstvu, da se je 1984 pojavljalo in se še pojavlja v mnogih sredinah, deželah in družbenih ureditvah – v teh zadnjih dveh letih na žalost tudi pri nas – vedno se prevesi v leto 1985 v smislu zmage »dobrega nad zlim«.

Krasni novi svet pa nima izhoda. Je tako popoln, tako vase zaprt in utečen sistem, da mu ubežiš le takrat, »ko vaju smrt loči«. S tem, ko je ubil človekovo voljo je postal smrt sama. In kot pravi Divjak ob koncu s Hamletovimi besedami: »Spati. Nemara sanjati. Zakaj? Kakšne sanje nam bi prišle v tem spanju smrti? ...«

Teja Bivic

SATIRA

Konec pogrošnosti

Groš, ki se je v našo zavest zasedel kot pojem iz davnih izkoriščevalskih časov K. U. K., resda v sosednji Avstriji obstaja kot denarna enota še danes. Vendar je samo takšen drobiž, ki ima nekaj pičle veljave kvečjemu v odnosu do (starega) dinarja. Drugače je pogrošna reč.

In tako je po grošu svoje čase dobilo ime marsikaj, kar ni bilo vredno niti počenega groša, sodobneje povedano prebite pare.

Nič koliko pogrošnega se je tako zaredilo tudi v kulturi. Tako so imenovali, na primer, tisto literaturo, ki je samo nekaj pletenčila, bila pa je brez prave literarne vrednosti, kratka zanič. Bilo je nič koliko pogrošne glasbe, časopisja, kasneje tudi filmov, gledaliških likovnih umetnij, raznovrstnih sprenevedanj in še marsičesa drugega.

Resnici na ljubo povedano tovrstnih umetniških izdelkov še danes niti zdaleč ne manjka. Le da jim spricho vmesnega silnega porasta življenjske ravni in splošnega dviga kulturnosti nadevamo bolj izbrana in hkrati modernejša imena od starosvetne zanične pogrošnosti.

Kako bi vendar lahko imenovali pogrošni roman takšnega, za katerega moraš v knjigarni odbrnkatati vsaj enodnevni zaslužek. Pogrošni časnik listu, ki resda razen dnevnopolitične propagande, zanične vremenske napovedi in malih oglasov premore kvečjemu kakšno brezzvezno reklamo, ko pa moraš zanj odšteti pet konvertibilnih dinarjev, pa njegov papir še za strnišče ni pravišnji. Da o pogrošništvu tednikov in drugega revialnega tiska niti ne govorimo, ker

bi z nepotrebnim naštevanjem njihovih cen samo vznemirjali širše občestvo, ki si mora bolj kot tovrstne papirje kupiti kruh, mleko in druge vsakdanje potrebne artikle. Pogrošna zvečine ne more več biti niti glasba, kajti naj kje zaigrajo še nekaj zanikrn tingl-tangl, vas bo lahko pri srcu stisnilo ob znesku vstopnine. Pogrošni filmi? Kar stopite v kino, sploh še v katerega premiernega!

Po tistem vam še na kakšno pogrošno pijačo ne bo več treba stopiti, ker vas bo ob njeni ceni lahko za tisti dan dokončno vr-glo. Televizija pa se je v glavnem že zdavnaj odrekla pogrošnosti svojega sporeda in nam vrtili z največ veselja predvsem tiste stare kopije, ki so v klasiko pridrvele pri nas že zato, ker smo jih videli že najmanj desetkrat. Resda po televiziji še nastreljajo nič koliko pogrošnega, vendar to očito z nesebično dobrim namenom, da tistim, ki se pogrošni kulturi nikakor ne bi mogli kar na lepem odpovedati, nudijo vsaj nekaj reklaksacije za tistih nekaj »prebitih par,« kolikor velja naročnina.

Kar zadeva televizijo, nam je ponovni prodor pogrošnosti tod zagrozil s svojim najnovejšim prodromom, kabelsko izvedbo. Vendar je bil to samo prvi videz.

Glede na to, kolikšne denarce je treba za takšno razkošje odšteti, se mu je marsikdo raje »velikodušno« odrekel. Razen tega pa sporedov v kdovekaterih jezikih dobršen del ljudstva ne bo kaj prida razumel – in to ga bo obvarovalo pred najnovejšo pogrošnostjo...

Pogrošno in hkrati protipogrošno zastavil

Jože Olaj, s. p.

hvaležni. Največ jim seveda pomeni možnost, da se lahko vsaj enkrat v letu srečajo z nekdanjimi sodelavci, poklepetajo o nekdanjih in sedanjih časih in si osebno voščijo. Mnoge je tudi zanimalo ali bo prihodnje leto še srečanje ali je bilo to zadnje. Kar zadeva organizacijo, je prvi korak že storjen – dvorana za petek 14. 12. 1990 je že rezervirana, o ostalem pa bodo odločala podjetja čez približno pol leta.

Na letošnje srečanje smo povabili 469 upokojencev. Vsi prejmejo vabilo in dopisnico, s katero nam potrdijo svojo udeležbo. Vrnjenih smo dobili okrog 350 dopisnic. Približno 50 upokojencev se je opravičilo, da iz različnih razlogov (od bolezni do prezaposlenosti) na srečanje ne morejo priti. Približno od stotih odgovora ni. Takšno razmerje obstoji že nekaj let.

Srečanje je bilo letos petič na Gospodarskem razstavišču, ker je to v centru mesta in dovolj prostorna dvorana, kjer jih lahko postreže naša kuhinja z obilnim kosilom in domačim vinom.

Na srečanje povabimo tudi po dva predstavnika vsakega podjetja, da upokojence seznanijo z novostmi v sredinah, kjer so delali.

T. Š.

Panonija

Novost za vrtičkarje

V razvojnem oddelku Panonije so pred kratkim predstavili nov izdelek, zanimiv predvsem za vrtičkarje, hoby kmete, pa tudi vinogradnike in sadjarje. Izdelali so namreč novo prikolico za kultivatorje oz. enoosne traktorje na kardanski pogon. Prikolico je razvil Franc Toplak iz razvojnega oddelka. Kot nam je povedal, dosedanje priključne prikolice za prej omenjene kultivatorje niso imele možnosti priključke pogona koles. To pa se je odražalo na bistveno manjši hitrosti, pa tudi na vlečni moči traktorja ob polni obremenitvi prikolice. S pogonom koles na prikolici preko kardanske gredi se bistveno poveča hitrost gibanja in tudi moč pri obremenitvi. Skratka prednosti so bistvene ob enaki uporabi energije.

iv

Glavna »izvajalca« ob prikolici

ZAHVALE

Ob očetovi smrti se iskreno zahvaljujem sodelavcem in osnovni organizaciji sindikata Tena za darovano cvetje in izraze sožalja.

Minka Kozjek

Ob smrti moje mame se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata Tena ter sodelavcem za darovano cvetje in izraze sožalja. Še posebej pa se zahvaljujem vsem, ki ste mojo mamo pospremili na njeni zadnji poti.

Tine Seliškar

Ob smrti mojega očeta Franca Rome se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata Klimata za darovano cvetje. Vsem sodelavcem hvala za izraze sožalja, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Vera Cafuta

Obvestila PD IMP

V soboto 27. januarja 1990 bo planince PD IMP Ljubljana vodila pot po Polhograjskem pogorju. Odpravili se bomo do Polhovega Gradca. Avtobus bo odpeljal iz Ljubljane ob 7. uri 20 minut s perona 3. Zbirališče bo pri avtobusu 15 min. pred odhodom. Vodja izleta bo tov. Rihard Hribar.

Dne 10. februarja 1990, (sobota) se bodo planinci PD IMP Ljubljana, odpravili na Kokriško sedlo. Z avtobusom se bodo odpeljali iz Ljubljane ob 6. uri 40 min. s perona 27 v Kamniško Bistrico.

Zbrali se bomo pri avtobusu 15 min. pred odhodom avtobusa. Vodja bo ponovno Rihard Hribar.

Priporočamo gorsko obutev in opremo. Ljubitelji planin vabljeni.

Zdravko Nastran

ALI VESTE...

... da firma Gorenje iz Titovega Velenja, ki ima proizvodne prostore v Stražišču pri Kranju, dela na razvoju enega najsoodobnejših svetovnih orožij in sicer iz razreda malokalibrskih avtomatskih pušk z imenom MG17. Brzostrelna avtomatska puška, ki je tudi vizualno sodobno oblikovana, bo sposobna izstreliti 1000 nabojev v minuti in je namenjena predvsem za bojevanje proti teroristom in boju od blizu v mestih. Po tehničnih in bojnih zmogljivostih pa prekaša vse, kar je bilo doslej narejenega v Zavodih Crvene zastave.

... da Japonska ni samo najbolj razvita industrijska država na svetu, temveč je postala po raziskavah, ki so jih izvedli Američani, najbogatejša država sveta. Japonske aktivne znašajo 43,7 trilijonov US dolarjev. (lani 28,3 trilijonov USD), ameriške pa »samo« 36,2 trilijona US dolarjev (lani 34 trilijonov USD). Pa vendar je samo v enem mesecu letos šlo na Japonskem v stečaj kar 562 podjetij. (vsako je imelo najmanj 68000 USD izgube), res pa je, da se število stečajnih podjetij iz leta v leto močno zmanjšuje. Leto nazaj je šlo v stečaj v enem mesecu 730 podjetij. Trend zmanjševanja stečajev traja že štiri leta in pol.

... kateri so naj, naj izdelki leta? Revija Fortune je objavila seznam najboljših, najbolj revolucionarnih, najbolj presenetljivih, najbolj inovativnih izdelkov leta. Gre za 11 vrst izdelkov z raznih področij. Pa jih naštejmo! To so videoigre Game Boy za otroke na ekranu z diagonalo 2,5 inče družbe Nintendo. Potem je tu Sonyev 8 mm camcorder CCD-TR 5, nato avtomobil Miata MX-5 tovarne Mazda, seveda je tu tudi film Batman, prenosni računalnik LTE firme Compaq, prenosni brezžični telefon Micro TAC družbe Motorola, iz živilske industrije so prehranski proizvodi brez holesterola, iz sveta zdravilstva hormon EPO družbe Epogen, ki spodbuja nastanek rdečih krvnih teles, potem ročni brivnik Sensor družbe Gillette, neosvinčeni bencin ARCO EC-1 družbe Atlantik Richfield in laserski tiskalnik IIP družbe Hewlett-Packard.

... da je korporacija Gillette predstavila na trgu novo britvico z imenom »sensor«, za katero je porabila deset let razvojnega dela in celih 200 milijonov dolarjev. Britvica je delo vrhunske tehnologije. Sestavljena je iz dveh rezil, ki ju medsebojno ločuje vzmet. Namen firme je znova pridobiti moške, ki so se zadnja leta brili s poceni britvicami in jih po enkratni uporabi zavrgli. V podjetju upajo, da bodo v treh letih prodali 55 milijonov »sensorjev« po ceni 3,75 USD za kos, kar bi pomenilo dohodek 206 milijonov USD. Vendar mnogi ocenjujejo to potezo kot hazardersko.

... da so raziskave v ameriškem centru za vesoljske raziskave in aeronavtiko (NASA) odkrile, da rastline močno zmanjšujejo onesnaženost zraka v slabo prezračevalnih zaprtih prostorih. Zanimivo je, da pri čiščenju strupenih snovi iz zraka sodelujejo prav vsi rastlinski deli, ne samo listi. Znanstveniki NASA so deset najbolj popularnih sodobnih rastlin zaprli v neprodušne steklene komore, v katere so spustili koncentrirane strupene pline. Ugotovili so, da filodendron najbolj učinkovito vsrkava formaldehid, gerbere in krizanteme pa najbolj od vseh znižujejo raven benzena v zraku.

B. F.

Komisija za družbeni standard in stanovanjske zadeve IMP DO Montaža Koper objavlja na podlagi določila 72. in 73. člena pravilnika o zadovoljevanju stanovanjskih potreb

NATEČAJ

za uveljavljanje pravic na osnovi meril za dodelitev stanovanjskih posojil po cit. pravilniku

Razpisujemo posojila iz sredstev sklada skupne porabe za koriščenje v letu 1990.

Podatki o masi razpoložljivih stanovanjskih sredstev in možnosti koriščenja vezanih sredstev na banki bodo objavljeni na oglasnih deskah na sedežu DO v Kopru in na sedežih enot v Izoli, N. Gorici in Postojni in to takoj po sprejetju zaključnega računa za leto 1989.

Delavci-kandidati, za posojilo, ki želijo uveljavljati svoje pravice v tem natečaju, morajo vložiti prijave v splošno kadroviski sektor DO Montaža Koper najkasneje 30 dni po tej objavi in to na posebnih obrazcih, ki jih dobijo na sedežu DO Montaža Koper in v enotah: Izola, N. Gorica in Postojna.

K prijavi morajo kandidati priložiti naslednje listine:

1. Za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše:
 - a) kupoprodajno pogodbo ali potrdilo o rezervaciji
 - b) potrdilo o premoženjskem stanju (dobi se ga na občini stalnega bivališča)
 - c) potrdilo o osebnem dohodku delavčevega zakonca za leto 1989
 - d) dokazilo o namenskem varčevanju.
2. Za gradnjo stanovanjske hiše ali stanovanja:
 - a) gradbeno dovoljenje
 - b) zemljiško-knjižni izpisek
 - c) potrdilo o premoženjskem stanju
 - d) potrdilo o osebnem dohodku zakonca za leto 1989
 - e) dokazilo o namenskem varčevanju.
3. Za adaptacijo ali rekonstrukcijo hiše-stanovanja:
 - a) gradbeno dovoljenje ali potrdilo o priglasi del
 - b) dokazilo o lastništvu
 - c) izjavo lastnika stanovanjske hiše ali stanovanja, da dovoli nameravana dela, kadar delavec ni sam lastnik.
 - d) predračun izvedbe del
 - e) potrdilo o premoženjskem stanju
 - f) potrdilo o osebnem dohodku zakonca za leto 1989
 - g) dokazilo o namenskem varčevanju, kadar gre za večja dela.
4. Za nakup stare stanovanjske hiše ali stanovanja:
 - a) pogodbo o nakupu, overovljeno na sodišču z dokazilom o namenski porabi kupnine za novo stanovanjsko enoto
 - b) potrdilo o premoženjskem stanju
 - c) potrdilo o osebnem dohodku zakonca za leto 1989
 - d) dokazilo o namenskem varčevanju.

Natečaj se zaključuje 20. febr. 1990. Prijave v tem roku sprejema splošno kadroviski sektor DO na posebnih obrazcih. Prijave se lahko vložijo tudi po pošti na naslov delovne organizacije v Kopru, ulica 15. maja št. 21.

Udeleženci, ki ne bodo predložili zahtevanih dokazil, ne bodo upoštevani.

Ta natečaj se objavi v Glasniku IMP in na oglasnih deskah na sedežu DO in enotah: v Izoli, N. Gorici in Postojni.

Predsednik komisije za stanov. zadeve in družb. standard
Valter Furlanič

AFORIZMI

BRATSTVO

Toliko časa smo se drug drugemu metali v objem z lepimi besedami o bratstvu, da smo čisto pozabili, da sta bila brata tudi Kajin in Abel.

KOSOVO

Reševanja problema Kosova bi se gotovo lotili z veliko več diplomatsko-politične prizadevnosti, ko bi bila ta pokrajina v kateri od ne uvrščenih in nerazvitih čezmorskih dežel...

OBRATNO

Čim slabša je oblast, tem močnejše te zna udariti po glavi.

DEMOKRACIJA

Demokracija ni takšen zakonski predpis, ki bi se ga dalo izglasovati po kratkem postopku.

PRAVICA...

Pravica do dela je pri nas uzakonjena. Le še to ni uzakonjeno, kje boš to delo dobil.

BO ŽE KAKO...

Prvo polovico leta '89 smo tako ali tako že preživeli. Se pravi, da njegovo boljše polovico...

PLUS V MINUSU

Za večjo varnost pred požari skrbi tudi cenovna politika. Ob vse dražjih gorivih si jih ljudje lahko privoščijo vse manj.

VPRAŠANJE O GLAVI

Mar imamo tako malo v glavi, da moramo kar naprej dobivati po njej?

Zimski pohodi

Iz prelepe jeseni, ki je bila kakor po naročilu za planinarjenje, smo prešli v zimsko obdobje. PD IMP Ljubljana ima tudi za to obdobje izdelan plan pohodov, tako da ni potrebno razmišljati, za katero pot naj se odločimo.

Zimski čas ni najbolj primeren za solo pohode, ker se kaj lahko, poleg slabe poti pridružijo še druge nevarnosti, kot na primer: megla, mrz, burja in še kaj. V zimskem času je planinarjenje priporočljivo v skupinah, da si v težavah lahko pomagamo med seboj. Prav zaradi varnosti so priporočljivi tradicionalni pohodi. Varujejo jih gorske reševalne službe, Milice ali člani PD, tako, da sta zagotovljena vsestranska varnost in tudi pomoč, če je le ta potrebna. Tako nam je omogočeno, da se na pohodih počutimo sproščeno, zato so skupinski pohodi priporočljivi.

Za razgibavanje in vzdržljivost so trije tradicionalni pohodi že za nami. Prvega Litija-Tisje so se planinci PD IMP Ljubljana udeležili 10. 12. 1989. Drugi je bil teden dni kasneje, 17. 12. 1989 s Črne vrha nad Idrijo na Javornik do Pirnatove kočice. Tretji pa je bil že v novem letu 1990 drugega januarja na Kum.

Čeprav se vreme ni najboljše obnašalo v jutranjih urah, je bila udeležba na pohodu Litija-Tisje zelo dobra. Na začetku poti v Litiji pred spomenikom NOV nas je sprejela glasba iz zvočnikov, da smo po prejemu kontrolnih kartonov, kar lahkih korakov odšli na pot. Jutro je bilo hladno in oblačno, zato smo pospešili korak, da smo se ogreli. Že prve vzpetine so začele trgati kolono, ki je bila v ravnini skoraj nepregledna. Odveč je bila bunda (ali pulover), pa tudi požirek toplega čaja ali kave se je prilegel, narhrbntnik pa itak nikdar ni prazen. Tudi v zaselkih se lahko dobi okrepčilo, tisto, kar je v narhrbntniku pa je najbolj sigurno in poceni.

Po nekajurni hoji smo prišli na Tisje. Pohod je bil organiziran v spomin na borbo 24. 12. 1941, ko je bila prva večja borba z Nemci v Sloveniji. Vsakokrat

je ob 11. uri proslava v spomin na padle borbe in vaščane, ki so jih Nemci odgnali v taborišča, vas pa požgali. Še nekaj časa je bilo do proslave, zato smo segli v nahrbtnike.

Po končani komemoraciji in obveznem žigosanju kontrolnih kartončkov smo se začeli odpravljati v V. Kostrevnico, kjer je bil končni cilj. Tu je bilo možno nadaljevati pot na grad Bogenšperk in v Litijo ali z avtobusom v Litijo. Veliko planincev PD IMP se je odločilo za pot na Bogenšperk. Bili so zadovoljni, ko so v gradu Bogenšperk naleteli na vodiča, ki je razkazal grad, poročno dvorano in tiskarno, v kateri je Valvazor pred 300 leti napisal knjigo Slava Vojvodine Kranjske.

Lepi so spomini na doživljanje, zato se ponovno radi vračamo na takšne pohode.

Drugi zimski pohod so planinci PD IMP opravili 17. 12. 1989. Cilj pohoda je bil Pirnatova kočica na Javorniku. Na vsakoletnem pohodu se spominjamo 47 padlih borcev III. bataljona Gradnikove brigade, ki so 24. 12. 1943 zaradi izdajstva končali mlada življenja pod streli okupatorja na zasneženem Javorniku. Pot se začne v Črnem vrhu nad Idrijo, do koder je še več drugih dohodov na Javornik, vendar se večina planincev poda s Črne vrha. To je bil 13. pohod po vrsti vendar še nikoli tako brez snežne odeje, kakor letos. Tudi po najbolj ledenih luknjah ni bilo snega niti za vzorec. Ob tem času brez snega je hoja pravi užitek. Ker vozni redi niso prilagojeni pohodu na Javornik, smo dolgo čakali na proslavo. Zgodnji prihod avtobusa, kopna pot, vse to je pripomoglo, da smo bili zgodnji in se čakanju ni bilo mogoče izogniti.

Edino, kar ne izostane nobeno leto, je kraška burja. Nemalo preglavic je povzročila zastavonošem in praporščakom ter izvajalcem kulturnega programa. Žal, da moči burje ni mogoče zmanjšati in utišati, saj je bil govor in kulturni program dobro pripravljen, pa se je le malo slišalo zaradi tuljenja burje. Edino salvi, ki so jo izstrelili pripadniki

JLA, burja ni mogla do živga. Po končani proslavi smo kar hitro odšli z Javornika, da smo tako čim prej prišli v zavetje trnovskega gozda, kjer burja ni imela moči. Kljub težavam smo bili zadovoljni, da smo opravili pohod, čeprav nam je burja dobro očistila pljuča. Prav tako je bil zadovoljen naš vodja Robert Kastelic.

Pravijo, da se časi spreminjajo z njimi tudi vreme, zato planinci PD IMP Ljubljana niso odlašali s pohodom na Kum, ki je vsako leto 2. januarja. Pohod ni namenjen le spominom ali dogodkom iz NOV, je zares čisto rekreativen. Namenjen je normalizaciji telesne teže, če je pred in med prazniki miza preveč obložena.

Pohod na Kum (1219m) privabi veliko pohodnikov prav zaradi tega, ker so do izhodišča na Kum dobre prometne zveze (Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Zidani most itd.).

Planinci PD IMP Ljubljana smo se podali na Kum s Trbovelj.

Zdravko Nastran

PRAVILNA REŠITEV nagraadne križanke v 12. številki Glasnika IMP: Basra, zamisel, oklep, vranica, stopalo, Tobol, Tin, Čerkeze, Novoletna jelka, Donava, IR, Marko, Danas, Ida, kalk, trgateg, Ivar, Trnovo, Vian, Ontake, endivija, Igman, dosje, RD, toaletta, Baranja, Steklar, ajvar, Mrcina, Tarim, uno, zdravica, Katemeza, ol, jasli, Ed, tolpa, skica, Tirolka, bark, kano, lisičjak, Eben, Aval, Ural, era, rama.

Za pravilne rešitve v 12. številki Glasnika so bili izzrebani: 1. Nataša Ivančič, Velike Lašče 124, 61325 V. Lašče (25,00 din), 2. Mia Meke, Ul. pregnancev 16, 61210 Lj. Šentvid (15,00 din), 3. Franc Potočnik, Zaloška 98, Lj. (10,00 din), 4. Viktor Rovar, Partizanska 1, Cerknica (knj. nagr.), 5. Ida Pušvar, Telekom, Vojkova 58, 6. Jelka Zorc, Telekom, Vojkova 58, **NAGRADNI NATEČAJ**: Pravilne rešitve pošljite na naslov: IMP Glasnik, Ljubljana, Likozarjeva 6 (Nagraadna križanka). Rešitve pošljite do 5. februarja. Med izzrebance bomo razdelili tri nagrade v višini 30 dinarjev.

NAGRADNA KRIŽANKA

	AVTOR MARKO BOKALIČ	PRVOTNI NOVO- ZELANDCI	DRŽAVA V AZIJI	DAVISOVAČKA V JULIJU	MALIK	SILAŽA	100 M ²
IGRA OBRAZA							
REKA NA VZHODU SIBIRIJE							
RAZMERJE MEDDRAVNI SPORAZUM							VISOKO
IMP	OSREDNJI DEL STEBLA	MEŠTO V SZ ŠPANJLI	OPERNI SPEV GLAS		LIVNO NAMIZNO PREAB- NJALO		
LEVI PRITOK SAVE			NEMŠKI KIPAR GERMAN OREL		HRIBOVSKA VAS PRI LJUBLJANI	ZIMSKA PADAVINA	
VRSTA RUSKE VPREGE				SPORA			
PEVKA TEBALI				GRŠKA POKRAJINA	RASTLIN. BODICA ZELENAJ POB. KOVINA		
25. IN 15. ČRKA			ČUREK SVETLOBE DOLINA OB SOČI		LESKOVAC IT. SKLA- DATELJ		
UŽIVALEC LEPEGA				VPLIVNO DEJANJE POLJSKI POLOTOK			
ŽINEC				MOTNJA RAZSTRE- LJEVALEC		PREBI- VALEC DANSKE	POLOŽAJ PRI JOGI
GLASNIK	SUHA PUŠČAVSKA STRUGA	CIGANKA IZ NOTREBAH. ZVONARJA LAT. PESNIK					
ZAPRAVNA NAPRAVA				OBDELEK JURE GLASBENIK SOSS			
AŠKERC				GRŠ. BOG. MODROSTI KRAJEVNA SKUPNOST			
NAREČJE					REKA V ŽRN		
ZAPOREBN ČRKA			PREDNJI DEL TRUPA		KRAVICA		